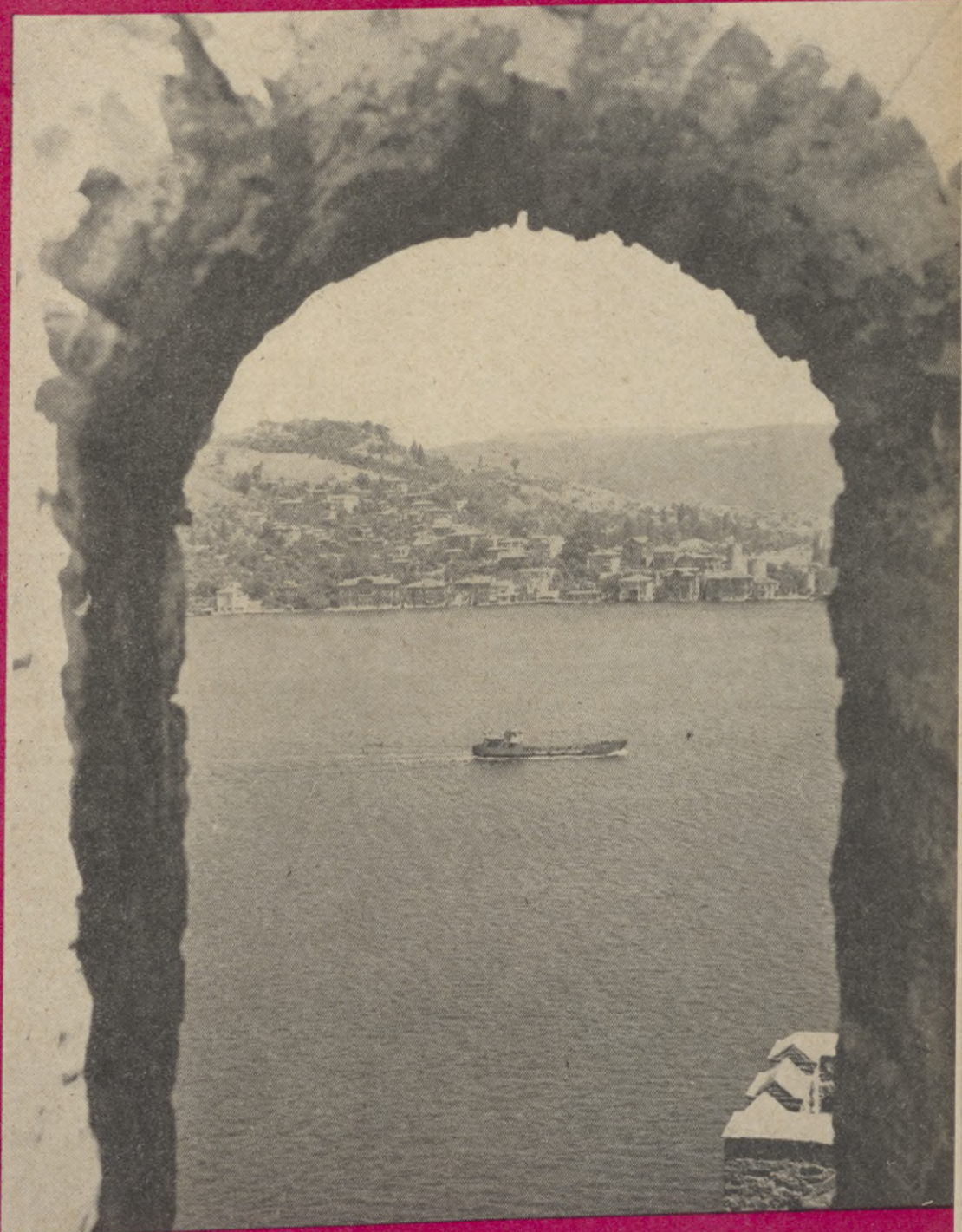

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

nr 4

april 1959

pris 1 krona

... för ett infekterat svalg

FARYCIN®

— välsmakande halspastill

med

ett antibiotikum	tyrothricin
ett svamphämmande medel	sorbinsyra
ett antiseptikum	cetylpyridiniumklorid
ett smärtstillande medel	bensokain

utan socker

Som fyllnadsmedel i Farycin pastiller ingår mannit, som till skillnad från socker endast långsamt jäses till syra. Salivens pH sänkes därför ej nämnvärt vid behandlingen, varför mannit ej är kariesbefrämjande.

Dosering

En pastill får långsamt smälta i munnen var eller varannan timme.

Förpackningar och priser

Rör à 25 st 2:35
Glas à 100 st 6:90

Finns endast på apotek

ASTRA

De handikappade i brännpunkten

I en av sina samhällsekonomiska översikter om aktuella problem i nuet har docent Kurt Samuelsson i *Stockholms-Tidningen* även fäst uppmärksamheten på de handikappades problem. "Vi kan inte", säger docent Samuelsson, "tolerera att vissa grupper av befolkningen tvingas stanna kvar på en mycket låg standard samtidigt som det allmänna välståndet stiger." Många tendenser i det moderna samhället, en förändrad ålderssammansättning, ökad psykisk press på människorna m. m., har aktualiserat mera genomgripande åtgärder. Det går helt enkelt inte längre att köra i gamla hjulspår. Vi behöver en ny syn på alla dessa frågor. Det är ett vårdproblem, som växer för varje dag. Eller för att ännu en gång använda docent Samuelssons egna ord: "Den vård som tidigare kunde ombesörjas av de enskilda, inom familjens, släktens eller "byns" ram, kan med moderna bostads- och arbetsförhållanden inte längre klaras genom dessa enheter. Det behövs större organiserade enheter härför, främst stat och kommun. Vore inte dessa organ beredda att träda emellan och överta sådana vårduppgifter, skulle i själva verket de vårdbehövande grupperna komma i ett inte bara relativt utan också absolut sett sämre läge än förr."

Det är enbart glädjande att ta del av en framsynt nationalekonomns synpunkter på dessa frågor. Sympatiskt är också författarens analys av den vårdbehövandes situation — den är inte färgad av några s. k. "krassa" ekonomiska synpunkter.

Ingripanden i den enskilda människans livsföring är tyvärr ofta oundvikliga. Det kan gälla alkoholister, psykiskt sjuka och åldringar, som inte kan ta vara på sig själva. Det kan bli fråga om handlingar mot dessa människors egen vilja. För andra kan själva tvånget att begära hjälp i sig självt, prövningen av hjälpbehovet, vara en svår personlig belastning, en orsak till mycket lidande. Om också många av dessa olägenheter är ofrånkomliga, bör man göra allt för att förebygga allt sådant som kan verka kränkande och sårande för den hjälpsökande.

Liksom på så många andra områden får man även här ställa personalbehovet, behovet av en topptrimmad socialmedicinskt kvalificerad kader, i förgrunden. Kravet på denna "mångsidighet" hos socialvården kan kanske ibland verka lite tjatigt, framförallt för hårt ansträngda socialvårdare, som ändå söker att göra sitt allra bästa — även ifråga om s. k. hopplösa vårdfall och vårdssituationer. Sådana invändningar får emellertid inte skymma sikten för det större perspektivet — en utbildning av hög kvalité, i nivå med de stora och krävande vårdområden det gäller. Här kan man främst ifrågasätta en förstärkning av socialinstitutens och motsvarande institutioners resurser.

När man diskuterar de handikappades problem glöms det ofta bort att det finns organisationer av partiellt arbetsföra, förenings-

människor, som i många år sökt komma tillrätta med antydde problem. Det rör sig här om den goda viljans och det ofta hårda ekonomiska klimatets arbetsformer, folk, som med seg energi lyckats övervinna de värsta sviterna av egna handikapp och sjukdomar. De står i alla fall kvar, förenade i en föreningsvilja för att på det organisatoriska planet samverka för en lösning av de problem de själva bittert fått pröva på. Utåt sett kan detta kanske te sig som en särpräglad företeelse i organisationssverige. Men de partiellt arbetsföras egna organisationer är — sett mot den berörda bakgrunden — en viktig faktor i folkhälsans tjänst. De ha också rönt en hel del uppskattning från myndigheter och organ för de människovårdande uppgifterna. Det finns gott om praktiska exempel på fruktbart samarbete. Här skall bara i korthet erinras om att de fem stora organisationerna, De blindas förening, Sveriges dövas riksförbund, De lungsjukas riksförbund, De vanföras riksförbund och Hörselfrämjandet, sökt skapa en stabilare plattform utåt i ett gemensamt organ: Rikskommittén för Partiellt Arbetsföra. Det är givet att många frågor mår bäst av att behandlas i den egna grupporganisationens regi, men ett topporgan av antydd typ är utan tvivel helt i linje med utvecklingen. Då Rikskommittén nu söker upprätta ett eget kansli, söker rusta upp för framtiden, bör detta vara en sporre för alla framstegsvänliga krafter, alla som vill göra folkhemmet till ett mera innehållsrikt begrepp för många handikappade.

Sixten Hammarberg

En efterkontroll

för att utröna resultatet av arbetsvårdande åtgärder, hur partiellt arbetsföra klarat sin försörjning, har gjorts av arbetsmarknadsstyrelsen. Efterkontrollen är en s. k. stickprovsundersökning; sammanlagt 132 personer, 14 kvinnor och 118 män, utskrivna år 1952 från landstingens institutioner i Uppsala, Karlstad, Västerås och Borlänge. Byrånspektör Folke Österdahl kommenterar undersökningen i tidskriften Arbetsmarknaden. Om man vill spekulera i vad samhället kan spara genom dessa åtgärder ger undersökningen inte några besked i bestämda krontal. Däremot får man bl. a. veta, att 60 av de klienter, som tidigare haft bidrag från samhället, nu inte längre behövde sådana. Till de intressanta fakta denna efterkontroll visar i övrigt må bara tilläggas — det är bra med efterkontroll. Här kan man få fram ett mångsidigt forskningsmaterial, värdefullt för arbetsvårdens vidare utbyggnad i vårt land.

TILL LÄSEKRETSEN

I och med detta nummer efterträder socionom Sixten Hammarberg mig som redaktör för Status. Han har tidigare under flera år redigerat tidskriften och torde vara välkänd av en stor del av läsekretsen.

Under den tid jag redigerat Status, har min riktning varit att göra den till en modernt redigerad samt frispråkig och framstegsvänlig tidskrift för socialpolitik och socialmedicin, till ett fördomsfritt och radikalt organ för i första hand lungsjuka,

Vidgad bas ger utrymme för nya grupper i förbundet

**Svenska Lungläkarförbundet:
samverkan av förbund helt i
linje med läkarnas strävanden
inom lungsjukvården.**

Vid De lungsjukas riksförbunds senaste kongress beslutades, att medlemskap i förbundet skall kunna medges *samtliga* grupper med sjukdom, lokaliserad till lungorna eller luftvägarna. I överensstämmelse härmed är de silikossjuka numera anslutna till förbundet. Sedan någon tid tillbaka har förhandlingar pågått med Riksförbundet mot Astma och andra Allergiska sjukdomar (RAAS) om anslutning till vårt förbund. Härvid har det varit angeläget för oss att få del av Sveriges lungläkarförbunds inställning, innan

ev. beslut om samgående fattas. Som svar på denna fråga framhåller ordf. i lungläkarförbundet, *sanatorielläkare C. Sigurd Backman* följande: "Som bekant är ju verksamheten vid våra lungavdelningar och sanatorier i samband med tuberkulosens allmänna tillbakagång förändrad under de senare åren och omfattar i regel alla former av lungsjukdomar. En sammanslagning av de ovannämnda förbunden går sålunda helt hand i hand med läkarnas strävanden inom lungsjukvården."

För vår del är det enbart angelämt att ta del av doktor Backmans vidsynta deklARATION. Den ligger helt i linje med utvecklingen inom lungsjukvården. En samordning av medicinska och sociala åtgärder — också i vad det gäller berörda grupper — är redan i sig ett löfte om framgång. Vi är — som ofta upprepats i dessa spalter — alltjämt villiga att länka in våra strävanden i detta större perspektiv i lungsjukvårdens utveckling; till en vårdform, som leder till hälsa och arbete för de sjukdomsdrabbade grupperna.

men även andra sjuka och på olika sätt handikappade. Därmed avser jag alla människor på livets skuggsida, alla som av olyckliga omständigheter blivit i behov av samhällets hjälp, exempelvis socialhjälp, anstaltsvård, invalidpension, nykterhetsvård m. m. Det är min förhoppning, ja, också min övertygelse, att Status även i fortsättningen kommer att redigeras efter dessa riktlinjer.

Låt mig också få rikta ett tack till läsekretsen för de år vi umgåtts via tidningen. En del av läsarna kommer jag med säkerhet att möta på nytt, då min penna nu blir verksam i andra spalter.

Ake Roos

Ni har väl prenumererat
på STATUS?

Status RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Ansv. utg.: Einar Hiller
Redaktör: Sixten Hammarberg
Red. och Exp.: Kocksgatan 15, Stockholm
Telefon 41 39 99 och 44 40 40
Postadr.: Box 4149, Sthlm 4
Ägare: De Lungsjukas Riksförbund

Anonnspriser: Omslagets sista sida ..... 500:—
1/1-sida 400:— 1/2-sida 225:—
1/4-sida 125:— 1/8-sida 65:—
Småannonser: 58 mm spaltbredd 65 öre mm
90 mm spaltbredd 90 öre mm

Prenumerationspris: Helår 10 kr, halvår 5:50 kr

UR INNEHÅLLET:

Vidgad bas ger utrymme	4
Djupsinnigt om familjen	8
Sanatorium i Norr (dikt)	9
Fakta om rika och fattiga länder ..	12
En droppe mänsken (novell)	16

OMSLAGSBILD:

Utsikt över Bosporen — se mittupplaget!

Om alkoholmissbruket

vet vi i själva verket inte mycket, säger f. rektor *Justus Elgeskog* i en artikel i *Stockholms-Tidningen*. Rent allmänna tendenser såsom ökade fylleriförseelser, trafikonykterhet och ungdomsbrottslighet, kan man konstatera i "klump", men vi vet ingenting om det viktigaste:

Vilka det är som dricker, huru mycket var och en dricker och under vilka förhållanden de dricker, som dricker. Dvs. man vet ingenting om det, som man ur såväl teoretisk som praktisk synpunkt måste veta, om man skall ha någon som helst möjlighet att rätt bedöma och råda bot mot det onda. För att detta skall ske, måste vi på samtliga dessa områden ha absolut säkra och tillräckligt detaljerade primäruppgifter.

Men det förutsätter något som nu helt saknas — registrering.

Rektor *Elgeskog* är medveten om att en sådan registrering — förslagsvis genom en sorts inköpskort — påminner om den gamla motboken, men han vill ändå förordna metoden. Det insamlade materialet skulle givetvis behandlas så att medborgarnas integritet inte kränkes. Det skulle bli ett gott underlag för vår alkoholforskning, ett verktyg för en konstruktiv nykterhetsvård. Det är nödvändigt att vi kommer ur det dödläge vi nu befinner oss i — genom den förslagna metoden eller någon bättre.

Tystnaden i alkoholfrågan

slår ner där man minst väntar den, konstaterar tidningen *Ariel*, utgiven av Nationaltemplarorden, på ledande plats. Tidningen ger några kommentarer till en skrift om alkoholproblem av *Erik Hj. Linder*. Vi citera:

Läraren tiger, prästen, föräldrarna, arbetskamraterna och företagsledarna liksom så. Det kan tilläggas att tystnaden även slår nykterhetsfolket. Stundom tiger nykteristerna för den ensidiga kritikens skull. Stundom därför att de fått för många goda råd, som skrämmer dem till tystnad. Dr *Linders* skrift kan kanske också skrämna någon till tystnad, ty det är inte alltid lätt att ta så många hänsyn, som han kräver. Men framförallt skall vi hoppas att den stimulerar till debatt. Att den får stor spridning.

Nu mera hörs det sannerligen inte så mycket av moraliserande och fördömande — och det är på sin plats

att undvika de mest påtagliga galenskaperna i den vägen — summerar tidningen. Däremot är tigandet på frammarsch — och det är det allra farligaste.

Förslag om "socialpolis"

dryftas i ett ledarstick i *Stockholms-Tidningen*. De olika remissinstanser, som yttrat sig i frågan, tycks inte vara särskilt intresserade av nyheten, men förordar en allmän upp-
rustning för stockholmspolisen inom den nuvarande organisationens ram.

Socialnämnden påpekar det diskutabla i att förbehålla benämningen "socialpolis" för en del av poliskåren. All polisverksamhet bör ju vara socialt inriktad, och ur den synpunkten biträder alla remissinstanser utredningens förslag att ämnet "socialkunskap" tas upp i polisutbildningen.

PRESS|eko

Bild från Kornhamnstorg

Blod, saliv och svett bildade ett krigsmålningensmönster kring näsa och mun. En svettklibbig lintott hängde ner i pannan och dolde delvis det ena av mannens grisögon. Benen, ostadiga som benen på ett trettio år gammalt hopfällbart köksbord, slängde i alla riktningar utom i den rätta, och kring skorna hade långkalsongernas resårstickningar draperat sig som solkiga krag-skyddare.

Och tjosan kunde han säga, och benen kunde han svänga som i den vildaste hambo, medan armarna lekte väderkvarnsvingar i ansiktet på vem det vara månne, som kom i vägen för denne sentida ättling av Herkules. Och satan kunde han säga och tusan och djävlar, och mängder av obscena ord hade en fast förankring i hans vokabulär.

Ur en betraktelse om sprit och busfasoner av signaturen "Carl" i *Svensk Socialvårds Tidning*.

Kan utredningens syfte med förslaget om socialpolis i de större städerna tillgodoses inom nuvarande organisation bör den möjligheten stå öppen. Huvudsaken är dock att den ytterst angelägna uppsökande och brottsförebyggande polis- och socialverksamheten får en effektiv lösning utifrån lokala behov och förutsättningar.

När det gäller en "nyhet" av denna karaktär, bör man nog tänka sig för ordentligt innan man klistrar etiketten "social" på det gamla polisbegreppet. Det bör finnas goda förutsättningar att göra polisen mera socialt kunnig utan namnförändringar.

Ja, är inte i själva verket bl. a. socialnämndens förslag till komplettering i polisutbildningen ett bra sätt att göra "det gamla" polisyrket mera intressant och mångsidigt — bättre än en "social" etikett på uniformen?

Konkurrensen om arbetstillfällena har hårdnat till som vi alla vet, men greppet om arbetslöshetssituationen är bättre nu än på trettioalet — vi har fått erfarenheter att bygga på — ja, dessa välkända nyheter tutas i oss via press och radio ganska ofta. Men att det finns vissa grupper, som nu sitter särdeles hårt i klämman vill *Bernt Ibring* i *ABF:s* tidskrift *Fönstret* få oss att begrunda:

Det är en tendens, när situationen på arbetsmarknaden stramas åt, att vad som efterfrågas är yngre män och kvinnor. Det omvittnas från olika håll, att efter de fyrtio är det inte lätt för en människa, han eller hon må vara hur duktig som helst i sitt fack, att få en ny anställning. Det är detta förhållande som gör att arbetsgivare, som tvingas avskeda folk av den äldre generationen, praktiskt taget alltid av humanitära skäl frågar sig: hur många av dessa kan jag rimligtvis förtidspensionera? För att klara den trängda situationen på en arbetsplats kan det alltså hända att yngre får gå kvar därför att det i staben finns folk — med många års trogen tjänst i företaget — som är i ålder att en förtidspensionering kan ske. Och så kastas erfaret yrkesfolk bildligt talat på sophögen. Han eller hon får sin försörjning men, sett ur samhällets synpunkt, förlorades en skicklig arbetskraft, och det är väl en nationalekonomisk förlust. Med mänsklig utgångspunkt kan man bara säga att det — är omänskligt. Rätten till arbete måste föreligga också för den vars enda fel är att inte längre vara ung.

Många engelsmän sakna jobb

I Sverige hade vi i januari i år 73.000 registrerade arbetslösa. Härvid får man utgå från att januari är en särskilt svår månad — fram på vårkanten brukar en säsongförbättring träda in. När kölden, mörkret och vinterkylan släpper sitt grepp lossnar det även för många sorts arbeten, som kort sagt kan sägas ha med klimatet att göra. För oss är detta en nog så allvarlig siffra — vi har ingen anledning att för mycket lita på sol och ljumma vindar. Det är allvarligt också på andra håll i världen. När detta skrives går en halv miljon arbetslösa i Storbritannien och man befarar att siffran skall stiga ytterligare. Det finns experter i England, vilka anser att den faktiska siffran ligger närmare en miljon, andra anser den till och med avsevärt högre.

Värst hemsökt synes Skottland vara, många kolgruvor har slagit igen och stålindustrin exempelvis arbetar för närvarande med något över hälften av sin kapacitet. Om man i korthet skulle stanna för något särdrag i engelskt arbetsliv så tycks man på många håll anse det "skamligt" att låta en gift arbetarhustru ta ett förvärvsarbete. Vi ska inte här fördjupa oss i någon diskussion om engelsk konservatism i arbetsmarknadsfrågor, men man förstår att förhållandet inte verkar stärkande på hushållsbudgeten i många engelska hem. Med reservation för konsekvenserna av att ha både man och hustru i förvärvslivet så måste det betyda mycket för en familj, om "åtminstone" en av makarna har arbetsinkomst.

Engelska jobbbara tar sig en liten paus, stimulerar sig med en kopp te — och diskuterar kanske också framtidsutsikterna för det krympande brittiska världsväldet.

Debatt kring Josef Kjellgren

Josef Kjellgren

Författaren Josef Kjellgren, som d. 1948, 41 år gammal, har blivit föremål för ett hätskt angrepp i en nyutkommen bok *Parnass*. Om den svenska 30-talsparnasen och Josef Kjellgrens roll. Boken är skriven av den kände grafikern Börje Veslen. Om Josef Kjellgren, en av de berömda 30-talisterna i kretsen "De fem unga", bör här främst understrykas, att han — kanske mer än någon annan — var de lungsjukas egen diktare. Utöver sina egna personliga erfarenheter av sjukdomen sökte han energiskt sätta sig in i olika förslag till förbättrad eftervård, vilka lades fram, och följde med intressen i debatten omkring de lungsjuka och deras organisation. I en stor jubileumsbok, utgiven av bokförlaget Natur och Kultur, skisserade Kjellgren även upp några riktlinjer hur eftervårdsfrågan borde lösas under rubriken "Vad jag önskar". Det är därför, om man nu nöjer sig med denna aspekt på frågan, minst sagt beklämande att — omkring tio år efter hans död — ta del av ett systematiskt nedvärderande av hans författargärning. När detta nummer av Status göres i ordning pågår den litterära fejden alltjämt — vi hoppas på möjlighet att återkomma till denna sak.

Att vara rolig i föreningslivet

Tråkigheten på våra föreningsmöten har diskuterats i två artiklar i *Svensk Vanföretidskrift* av Barbro Andersson och ABF-läraren Viktor Johansson. Mötesformerna, ramen omkring mötesdeltagarna, måste piffas upp; på den punkten råder samsstämmighet. Reklam och färgborstar måste till. Möteslokalernas utseende är en viktig fråga, en blomma på bordet piggar upp publiken, men långrandiga förhandlingar bör undvikas. Ett föreningsmöte bör vara väl förberett. Entonigt cirkulärläsande gör publiken olustig. Här ett kort föreningsrecept:

"Idealet är att varje möte bjuder på ett "dagens program" med lärorika och underhållande inslag. Detta bör varieras så att olika intressen tillgodoses och förstågor av skilda slag får tillfälle att framträda. De egna krafterna bör i första hand utnyttjas. Korta tal, pigga diskussioner, sång, musik och uppläsning — detta och mycket annat kan skapa innehåll och ge stämning. En diskussion kan bli livlig om ämnet är aktuellt och förberedelserna nöjaktiga. Den till omfånget begränsade inledningen bör utformas så att den stimulerar till debatt. Några deltagare kan också vara viktiga att sätta igång meningsutbytet."

Om man här liksom i så mycket annat som sker ska försöka anlägga sociologiska synpunkter kan man skilja på två grupper av föreningsfolk. Vi har de trogna protokoll- och paragrafträlarna, den inre cirkeln, och de lojala föreningsmedlemmarna, som gärna kommer till mötena, om de ser att "det rör sig". Vi har kanske en tredje grupp som vill "ha livat i holken" men i övrigt ägnar sin föreningsintresse. Säkert kan mycket göras för att binda ihop föreningslivet till en större gemenskap. Vi tackar tidningen för receptet och skickar det vidare till föreningsfolket i vår läsekrets.

Framtidsbekymmer för franska barn

Frankrike har en snabb folkökning — kommer att bli en av Europas yngsta nationer om några årtionden. Sedan år 1950 har folkskolebarnen ökat med ett antal av en och en halv miljon!

Före andra världskriget var Frankrike ett land med mycket låg nativitet. Efterkrigstiden har präglats av en aktiv befolkningspolitik. Tyngdpunkten har lagts vid familje- och barnbidrag samt mödrhjälpen. För gifta arbetare, främst sådana med barnrika familjer, har socialhjälp övergått från att vara en hjälp i egentlig mening till att bli en högst väsentlig löneförhöjning. Denna tendens understryks av det förhållandet, att det är arbetsgivarna, som betalar större delen av bidragen till socialförsäkringskassorna. Här skall vi emellertid bara i korthet fördjupa oss något i en enda stor delfråga i dagens Frankrike — skolfrågan — och dess konsekvenser i relation till befolkningsutvecklingen.

Man måste även framhålla, att franskt skolväsende nu verkar föråldrat. För mycket av teorier och spekulationer i undervisningen. För litet av praktiska kunskaper. Undervisningsformerna har sega rötter i ett äldre, stillastående jordbrukssamhälle, då befolkningen till 80 procent be-

stod av bönder. Det kan vara säkrast att verifiera sina påståenden med vad en kännare av franskt undervisningsväsen säger om den högre undervisningen: "Det moderna franska samhället har inte råd att fortsätta att producera dessa intellektuella små maskiner som glänser och briljerar i abstrakta filosofiska problem men står helt främmande för teknik och ekonomi".

En snabb och förnuftig lösning av skolfrågorna tränger hårt på därför att Frankrike nu har en så snabb folkökning — kommer att bli ett av Europas yngsta länder om några årtionden. Sedan år 1950 har folkskolebarnen ökat med ett antal av en och en halv miljon! Läroverkseleverna har ökat med en halv miljon på samma tid. Vi har som bekant problem med lärarkrafter och skollokaler för den framtida skolan i Sverige — man behöver inte slösa flera ord på att våra vänner fransmännen också har sina bekymmer i den vägen!

Djupsinnigt om familjen

En välkänd roman ställde frågan: "Hur ska det gå med Pinnebergs?" Statsrådet Ulla Lindström ställer nu en liknande fråga, fast med "Pinnebergs" utbytt mot *familjen*. Alltså: Hur ska det gå med familjen? Vill man veta någonting om familjen är det nödvändigt att bena upp frågeställningen för ett vetenskapligt "kvitt-eller-dubbelt"-team. Frågan har gått till fem toppmän inom den sociologiska vetenskapen i Sverige. Synpunkterna, med inledning av Ulla Lindström, har sammanfattats i en bok, men innan vi går vidare i vetenskapliga tankegångar, kan det vara skäl att tala om hur litet vi hittills kostat på oss i familjesociologisk forskning. Hör bara på! Vi lägger t. ex. ner tjugufem gånger så mycket pengar på forskning och försök med husdjursskötsel som vi satsar på forskning rörande småbarns utvecklingsbetingelser. Man frestas i sammanhanget att tänka på de feta, heliga korna i Indien, boskapskulten i landet, där svält och sjukdomar ännu härjar nästan tygellöst. Så illa är det ju naturligtvis inte i Sverige, men i alla fall...

Familjebildningen förr och nu dryftas av bl. a. prof. Gunnar Boalt. Förr upplöstes äktenskapen bara av döden, nu gifter man sig tidigare, lever i genomsnitt längre, men äktenskapen tycks inte förlängas för det. Skilsmässorna blir ju allt vanligare. Man bör dock märka att 2/3 av de fränskilda männen gifta om sig, av kvinnorna nästan hälften. Boalt konstaterar att Kinsey-rapporternas bild av västerlandets sexualvanor är rätt osäkra, men om vi ändå håller oss till framkomna fakta så får vi veta, att människans sexuella aktivitet tycks vara svagare i högre socialgrupper än i lägre. Kvinnornas sexualvanor förefaller att vara tämligen lika i alla socialgrupper, men den religiösa inställningen spelar en viss roll: ju större religiöst intresse desto svagare blir i genomsnitt den sexuella aktiviteten.

Docent Edmund Dahlström drar fram några funderingar kring yrkesverksamheten. Man har funnit, att gifta kvinnor, som förvärvsar-

beta, har färre barn än de som är helt hemarbetande. Han varnar emellertid för att dra förhastade slutsatser av denna tendens; någon tillfredsställande sociologisk undersökning av sambandet mellan yrkesverksamhet, tillämpning av födelsek kontroll och fruktsamhet har ännu inte gjorts i vårt land. Professor

Statsrådet Ulla Lindström

Torgny Segerstedt är också, liksom kollegan Boalt, inne på problemet stabilitet och hållfasthet. Statistiken visar flera skilsmässor, relativt sett, i staden än på landet och fler i de stora städerna än i de små. Avståndet mellan föräldrar och barn tycks komma att öka i det skolariserade

BOK

samhället. Ett ökat antal barn i gymnasium, universitet och högskolor, från arbetarklassen betyder uppflyttning i socialgrupp. De gemensamma värderingarna i stort finns kanske kvar, men olikheter t. ex. i språk-, mat- och fritidsvanor kan

medicinskt

GRUPPTERAPI bland sanatoriepatienter behandlas i en översikt av assessor Sven Larsson. Erfarenheter från USA visar goda resultat och försök åstadkomna genom anslag från Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos och andra folksjukdomar har också gjorts med patientgrupper i Sverige. I samtalsgrupperna har i princip intet samtalsämne varit förbjudet. Urvalet av patienter har gjorts av sanatorieläkaren, kuratorn och utbildningsledaren. Isoleringen från yttervärlden, ångslan för ingrepp i form av operation och liknande problem har varit samtalsämnen. I olika sammanhang framkom negativ inställning till sanatorieläkaren, man menade att beskedet om sjukdomen och behandlingen var otillfredsställande, att de personliga problemen försumrades osv. Vissa brott mot ordningsreglerna diskuterades också. Erfarenheterna visar stort behov av terapi, såväl i grupp som individuellt, för de lungsjuka.

KONVALESCENTVÅRD i form av friplatser på konvalescenthem i de lungsjukas egna organisationers regi har blivit en stor tillgång i tuberkulosvården. Anslag till friplatser har fördelats av Lungsjukas riksförbund till ett belopp av cirka 31 000 kr under år 1958. Därav har cirka 5 000 kr utgått i form av hemhjälpbidrag under husmödrars vistelse på konvalescenthem. För dessa kostnader har riksförbundet erhållit 25 000 kr i anslag från Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos och andra folksjukdomar. En översikt för 1958 visar att konvalescenthemmen förfogar över sammanlagt 13 000 vårdplatser, antalet vård dagar utgör 36 300 medelvårdtiden per konvalescent är 47 vård dagar.

vålla slitningar. Den äldre generationen isoleras från den yngre — de äldre bli mera i behov av samhällets omsorg. Nästan samtliga medverkande i boken trycker mycket hårt på osäkerhetsmarginalerna kring framförda synpunkter och siffror — något som emellertid inte alls bör avskräcka läsarna från det tankeväckande innehållet.

S. H.

Vad händer med familjen. Tidningsförlag, pris 6.50.

KALMAR — kongresstaden

*Riksförbundets 20-årsjubileum
på historisk mark*

Kalmar slott med en glimt av stadsparken och slotts fjärden

Historiska årtal och historia i största allmänhet är det väl befogat att tala om i samband med De lungsjukas riksförbunds kongress i sommar. Det blir den femtonde kongressen i ordningen och här till passar förbundet på att fylla tjugu år också. Kongressen hålles på historisk mark — i Kalmar den 7—9 aug. Att låta kongressen flytta omkring i geografin har blivit en populär institution; medlemmarna får lära känna sitt land, i viss mån även dess historia. Resenärer in spe till Kalmar bör alltså repetera historiebokens data, om nordiska unionstankar i mycket tider, drottning Margareta och mycket annat. Återgå vi så till nutiden är att rapportera att den outröttlige förbundsstyrelseledamoten Calle Hellström och hans drabanter i Centralorganisationen i Kalmar ligger i högsta beredskap med kongressförberedelserna. Kamrer Hiller från riksförbundet har redan varit på ort och ställe för att ta del i kongressens planering — vi ses i Kalmar i sommar!

Socialvårdskurs på Bommersvik i maj

Socialvården och sociallagstiftningen är ett omfattande område numera, vilket väl de flesta ha klart för sig. Men det tar tid att lära in grunderna i vårt välfärdsystem, dvs. om man gör anspråk på att kunna något om de många elementen i den sociala tryggheten kring medborgarna. För att ge de grundläggande kunskaperna åt intresserade föreningsmedlemmar i De lungsjukas riksförbund, anordnas en årlig kurs på förbundsskolan Bommersvik i Södermanland. Årets kurs blir en tvåveckorskurs; den 19—30 maj. Förutom ovan antydda ämnesområden blir det föreläsningar också om studie- och folkbildningsarbete, de partiellt arbetslöras problem, förbundets historia och arbetsmetoder m. m. Samtliga föreläsningar och övningar ledes av experter på respektive områden. Det blir förbundets sjutonde socialvårdskurs på Bommersvik

Den nyligen bortgångne författaren Birger Vikström var väl känd bland landets sanatoriepatienter. Han avverkade åtskilliga sjukhusvistelser i olika delar av landet. Här är ett minne från första sanatoriekuren, ett tidigare ej publicerat avsnitt ur en diktsvit han skickade till Status.

SANATORIUM I NORR

Att äta, äta och sedan sova
eller ligga på rygg och lyssna till rummets tystnad,
hålla ståtliga tal för en inbillad publik,
lyfta vattenglasets och utbringa en skål
för björnens sätt att övervintra.
Ställa bort glaset, erkänna misstaget
och mumla tänkvärda ord om usla brunnar
som icke innehålla annat än vatten.
Eller besluta att bilda själen,
läsa en bok om kommunalpolitiska problem
eller förvärva lärdom och insikt genom idogt studium
av medicinska skrifter om bananflugans levnadsvanor.

BIRGER VIKSTRÖM

Den "ofruktbara" filosofin

Vår störste systembyggare i filosofi, Christopher Jacob Boström (1797—1866), hade en stående tentamensfråga till sina studenter, en fråga, som skulle ge besked om huruvida kandidaten fattat sin läromästare rätt. Dvs. om han fattat innebörden i grundsatsen att verkligheten är av andlig natur och att det endast finns förnimmande väsen, personligheter. Och så kom tentamensfrågan: "Kan herrn säga mig, om kakelugnen är inom eller utom herrn?" Man får väl då förutsätta att det fanns en kakelugn i det rum professorn och hans offer befann sig, öga mot öga. Om studenten svarade: "Kakelugnen är utom mig", var han kuggad. Hörnstenen i professor Boströms lära var att kakelugnen endast var en förnimmelse.

Kan det löna sig att studera filosofi på sådana villkor? Är det värt att ägna sådana systembyggare större uppmärksamhet? Ja, vill man ha insikter i tankelivets problem, dess utveckling fram till våra dagars aktuella sociologiska frågor, då bör man inte hoppa förbi professor Boström och hans berömda kakelugn, helst bör man gå åtskilligt längre i filosofins historia. Den möjligheten finns nu i koncentrerad form. Docent Erik Ryding har i översikten *Den svenska filosofins historia* gett oss den bok vi länge saknat. Tidigare har i olika läroböcker ofta hänvisats till någon liten stump i slutet, där de svenska filosoferna plockats ihop i klump. Docent Ryding påpekar också att om man betraktar den svenska filosofin som en isolerad företeelse, kommer den i mycket att te sig osammanhängande och fragmentarisk. Här har de svenska tankebyggarna ställts in i direkt samband med de stora strömningarna inom västerländsk filosofi.

Hur mycket bör man nu kunna för att tillgodogöra sig innehållet i boken? Författaren själv hävdar att förkunskaperna bör motsvara gymnasiekursen i filosofi. Detta krav bör dock inte avskräcka filosofiintresserade utan gymnasiekunskaper. En mindre översikt om de filosofiska

grundproblemen och ett filosofiskt lexikon med de viktigaste termerna är en god hjälpreda. I övrigt bör betonas, att framställningen i docent Rydings bok är föredömligt klart och hjälpsamt upplagd även för den bristfälligt filosofiskt skolade.

Hur är det nu med de svenska insatserna inom filosofin, har vi hävdatt oss i internationell konkurrens?

Med den historiska aspekten för ögonen bör först sägas, att vi kom med tämligen sent i de större kul-

Christopher Jacob Boström

turella sammanhangen. Medeltidens kulturinflytande utifrån stryptes i Gustav Vasas hårdhänta grepp. Detta verkade också hämmande på filosofernas möjligheter att verka i det karga svenska kulturklimatet. Gustav II Adolf sökte reparera upp Vasaättens kulturella profil med bl. a. donationer till Uppsala universitet; stormaktstiden öppnade möjligheter för kulturellt inflytande utifrån och drottning Kristina lät ju till och med inkalla den ryktbare filosofen Cartesius till vårt land.

Inflytandet utifrån blev så småningom upptakten till självständiga analyser av svenska tänkare. Man nöjde sig inte enbart med att acceptera fastställda utländska filosofiska system. För att återgå till 1600-talet

och stormaktstiden så finns de grundtankar hos Georg Stiernhielm en åskådning, som vittnar om ett eget "idékapital" hos denne diktare och filosof. Vi ha redan nämnt Boström, vi kan ytterligare — utan att här fördjupa oss i lärosystemen och deras uppbyggares kronologiska sammanhang — stanna inför centralgestalten Axel Hägerström inom den nya riktningen "Uppsalaskolan." Kort sammanfattat har man denna bok på knappt 170 sidor en översikt om tankelivets utveckling och kamp med inte oväsentliga svenska inslag. Framställningen leder oss fram till dagens situation sociologin och den moderna analysen av vardagsmänniskans verkliga bild.

S. H.

ERIK RYDING, *Den svenska filosofins historia*, Natur och Kultur, pris 11:50.

"God" och "dålig"

En sak är "god" i den mening jag önskar använda ordet om den uppskattas för sin egen skull och inte bara för sina verkningar. Vi sväljer otäcka mediciner, därför att vi hoppas att de skall ha önskvärda verkningar, men en finsmakare med gikt dricker gammalt vin för dess egen skull, trots möjliga obehagliga verkningar. Medicinen är nyttig, men inte god, viner är goda, men inte nyttiga. När vi måste välja huruvida ett visst sakernas tillstånd skall få finnas eller ej, måste vi naturligtvis ta hänsyn till dess verkningar. Men detta sakernas tillstånd, lika väl som var och en av dess verkningar, har en inneboende kvalitet som gör oss benägna att välja det, respektive inte välja det, alltefter omständigheterna. Det är denna inneboende kvalitet som jag kallar "god" då vi är benägna att välja den och "dålig" då vi är benägna att förkasta den.

(Bertrand Russell i boken *Moral och Politik*)

■ EN DROPPE MÅNSKEN

Forts. fr. sid. 17

Ha, så fick jag tag i dig, din eländiga råtta! Har vi inte kommit överens om att ingen skulle söka den ensam?

Det var Tuman. Han grep tag i Faleja. Mata och Motun hastade till.

— Ta fast honom! skrek Mata och kastade sig i slagsmålet.

— Ta fast båda! Någon av dem har tagit pärlan: skrek Motun.

— Tjuvar, skrek Faleja och tugade fradga av raseri. — En minut till och pärlan hade varit min.

— Nå, kom an allesamman! röt Tuman. Det är på tiden att göra upp. Jag ska slåss med er alla, så, så och så! Ho-ho! Den starkaste tar pärlan...

Jätten slog kniven ur handen på Motun, klämde fast Faleja mellan sina knän och slog armarna om Motun för att krossa hans revben. Han skulle antagligen också ha gjort det om inte Mata tagit struhtag på honom...

— Sluta! Sluta genast eller jag skjuter!

Det var ett skrik som ingen kunde undgå att lystra till. I början dunkelt sedan fullt klart insåg de att det var Lela som skrek. Hon satt på sin divan med det rostiga geväret lyft.

— Pass opp, det är laddat! varnade Mata.

Slagskämparna drog sig motviligt ifrån varandra. Lela hade rest sig och riktade bössmyningen mot dem: — Vilka onda människor ni är! Onda och elaka människor! Allt ni tänker på är pärlan.

— För att lösa tvisten måste du välja själv, Lela! sa Mata. Välj ut en av oss och ge honom geväret så han kan försvara sig eller, om du har pärlan, köp dig själv lyckan!

— Ja-ja, instämde de andra. — Välj!

— Gott, sa Lela. — Jag har pärlan. Och utan att släppa vapnet gjorde hon en smidig rörelse och fick från någonstans upp pärlan. En liten stund höll hon upp den för dem, liksom för att visa dess underbara lyster. — Jag har gjort mitt val. Jag förväntar mig inte längre över att den här väcker avundsjuka och hat. Den har utlöst de sämsta instinkterna hos er: hos Tuman, Motun, Faleja, Mata. Även hos mig har den väckt ont blod. Se bara hur eländigt det blivit! Var är nu den

När man kommer till gamla Sverige efter många år "there over" förvånar man sig över hur slängig och hafsigt tidningssvenskan blivit. Det var en annan stil i tidningar och tidskrifter förr. En amerikan heter ju "amris" numera!
Svenskamerikan med språkkänsla

SVAR: Det syndas nog åtskilligt på denna punkt, särskilt på de mera rörliga avdelningarna, i referat, exempelvis på idrottssidorna. Men på kultursidan finns nog ofta den "stramare" stil Ni efterlyser — och läser Ni inte svenska fackartiklar av olika slag? Detta är en kort förklaring, inte något försvar för "slängiga och hafsiga" formuleringar — men hur ser det ut i trycksakerna hos Er "there over"?

Så modernt vi fått det nu med alla dessa bokstavskombinationer. LO och TCO kan gå an, men sedan kommer SACO, TBV, ABF och ett helt lemmeltåg av underliga bokstavslås ur den fackliga byråkratins flitiga ordverkstäder.

Missanpassad i organisationssamhället

SVAR: Vi förstår att det kan vara svårt att läsa upp alla dessa "bokstavslås" i vårt välorganiserade samhälle.

frid och förnöjsamhet som ombonade oss? Var finns nu det förtroende, den vänskap och kärlek som förenade oss?

Tysta, med böjda huvuden lyssnade de fyra på henne.

— Tänk bara vilka frestelser detta onskans frö frambesvurit, vilken självkärlek och onda tankar det väckt i våra hjärtan! Och vart ni än förde denna pärla skulle den endast avsätta onda frukter... Och därför, fortsatte Lela, när jag dock erbjudits rätten att köpa min lycka, så önskar jag köpa den för oss alla och även för de vita, som pärlan kunde hamna hos. När jag nu ska själv välja min lycka så väljer jag den, som alltid varit hos oss och alltid så ska förbli...

En bit på vägen till sådan ordkunskap kan man komma genom att bli medlem i någon organisation. Har Ni aldrig tänkt på den möjligheten?

När fick vi det i mitt tycke otympliga och opersonliga ordet "Ni" i det svenska språket? När hittade man ordet första gången i skrift?

Amatörforskare i opersonlighetslära

SVAR: Tilltalsordet Ni gjorde sitt inträde i det talande språket i början på 1600-talet — det äldsta exemplet i ett brev till änkedrottning Christina omkr. 1615 — men det ansågs länge vulgärt.

På spårvagnar och bussar i Stockholm hör man ofta att folk är på väg till "Kungsan", man ska stiga av vid "riksdasshuset" eller vara hos "lekarn" den och den tiden. Språkbehandlingen är ingen prydnad för vår i övrigt så sköna huvudstad.

Ordsnokare i dagligt tal

SVAR: Det är sant att det slarvas oerhört i daglig samtalsstämning, måhända är den hetsiga rytmen i huvudstaden en bidragande orsak. Man har inte tid med "hela" Kungsträdgården — det blir "Kungsan". "Lekarn" är nog ganska typiskt uttal för många stockholmare, som aldrig lärt sig av mamma att det heter läkare och inte "lekare" — "riksdasshuset" om vår lagstiftande församling riksdagens boning: oförlåtligt!

Med blixstens hastighet stoppade hon ned pärlan i bössmyningen, siktade över deras huvuden ut mot havet och sköt...

— Sist och slutligen var det ändå dock blott en droppe månsken...

Kulturdebatt 1959

Fakta om rika och fattiga länder

"Hur mycket pengar är nu egentligen 2 kronor? Ja, det räcker till en snaps på krogen, om vi håller oss till en billigare sort. Det fattas en del till ett paket om 20 cigaretter, vi kan i det närmaste få 4 bakelser för två kronor eller nästan 3 liter bensin till bilen, men mera är det inte." Citatet är hämtat ur ett debattinlägg av *Sixten Heppling* i en radiodiskussion om rika och fattiga länder. Tvåkronan — växlat i snapsar, cigaretter, bakelser eller bensin — är vår nuvarande lilla tribut till hjälp åt de underutvecklade länderna. Tvåkronor på vår skattsedel alltså. Talaren vill därmed belysa hur lite vi i själva verket offrar för våra betryckta bröder och systrar i fjärran länder. Vi skulle gott orka med lite till — det är en god investering för vår egen framtid. Skeptikern frågar då kanske om vi ska hjälpa för att slippa framtida represalier från de utvecklade folken, om de inte får vad de begär? Ja, man kan nog tvista om motiven. Sixten Heppling ger själv ett bra svar på detta och liknande, närbesläktade funderingar. I långa loppet tjänar det internationella återuppbyggnadsarbetet dock fredens sak. Det internationella hjälparbetet undanröjer orsakerna till de sociala och ekonomiska spänningstillstånd, som så ofta ligger i botten.

För många människor är folken i Asien, Afrika och Latinamerika ett palmomsusat släkte, som plockar frukt från träden, dansar och lever arbetsfritt när de inte sover och solar sig. Vi bör inte pracka på dem vår egen maskinkultur, som inte skänkt oss något annat än neuroser, kärlekskramp och otrivsel. Tyvärr är detta en mycket onyanserad bild av vad som döljer sig under begreppet

underutvecklade länder, om man går vidare i den lilla bok, som heter *Det behövs en revolution*, en bok utgiven av Sveriges Radio. Det lilla häftet omspannar en serie radiofördrag och debattinlägg om antydda

Sixten Heppling, direktör på Svenska Institutet, ledare för insamlingen "Sverige hjälper", förf. till boken "Världsmöden och vi".

Gunnar Heckscher, riksdagsman, professor i Statskunskap vid Stockholms högskola, tidigare verksam som expert i Turkiet.

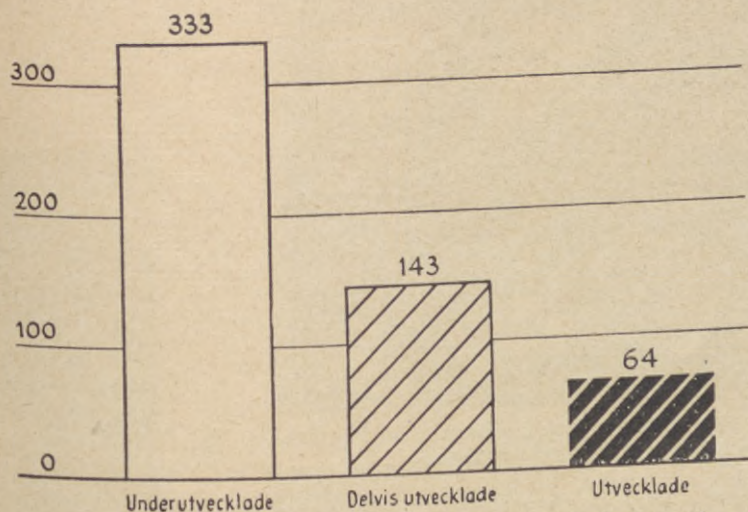
frågor, synpunkter, som inte har förbleknat i aktualitet, trots att de sändes i en programserie i radio i slutet av förra året. Nej, låt oss gå vidare i dessa brännande fakta, där vår egen inledningsvis antydda "tvåkrona" inte är mycket att brösta sig över, låt vara att småslantarna från Sverige nog använts väl i detta nästan bottenlösa hjälpbehov. Här några sjukdomsiffror: 400 miljoner människor på vår jord och nästan alla i de underutvecklade länderna beräknas lida av trachoma, en sjukdom som leder till blindhet, 300 miljoner lider av malaria osv. Hoppas man vidare mellan dessa sifferpyramider av tuberkulosdödlighet, barn-dödlighet, dödlighet i bristsjukdomar av olika slag, frågar man sig något chockskadad av sifferutflykten: vad kan vi i det lilla Sverige göra mot allt detta? Ja, ser man på vår svenska insats hittills våra hjälporgan i FN:s regi — så är våra "småslantar" inte helt bortkastade: 50 pojkar ha utbildats till byggnadsingenjörer vid det svensk-etiopiska institutet för byggnadsteknik i Addis-Abeba, vi har ett 40-tal elever vid en svensk-pakistansk yrkesskola utanför Karachi. Mödrar och fäder får lära sig familjeplanering i svensk regi. Dessa exportförsök med hjälp blir på längre sikt inte bara droppar — vi hjälper till att planera för bättre folkhälsa, förnuftiga levnadsvillkor i länder som släpar efter i utvecklingen.

I en skarpsinnig analys under rubriken "Kan problemet lösas?" visar professor *Torsten Gårdlund* att höginkomstländerna i världen hade 18 % av befolkningen men inte mindre än 67 % av inkomsten. Låginkomstländerna hade 67 % av befolkningen men bara 15 % av in-

Världens tbc-situation

400 Dödlighet i tbc per 100000 invånare

Att tuberkulosen har ett nära samband med välståndsutvecklingen ser vi av dessa siffror.

komsterna. Det finns flera siffror, som pekar i samma riktning. År 1950 uppskattade man att 60 % av jordens befolkning lever av mindre än 2 200 kalorier per dag. Den delen av folkmängden har ökat. Motsvarande beräkning från 1930-talet antydde att bara 40 % av jordens befolkning levde under en kaloristandard på 2 200 per dag. Professor Gårdlund framhåller också, att det är viktigt att kapitaltillskott i underutvecklade länder användes på rätt sätt. Man får inte slösa bort resurserna på "skrytbyggnader" och liknande inproduktiva företag — kapitalet måste ligga till grund för en progressiv välståndsutveckling. Han diskuterar också kulturella och religiösa faktorer som hinder för en välståndsutveckling i västerländsk mening. Till denna grupp av negativa tendenser hör den ofta återkommande invändningen om de inföddas "lathet" — en bristande vilja att bli utvecklade. För sin del hävdar professor Gårdlund, att om man exempelvis som i Nordafrika tagit ifrån den ursprungliga befolkningen dess bästa arbetsmöjligheter, är det inte lätt för dessa araber att utveckla energi. De hänvisas till den allra sämsta jorden — europeiska nybyggare har tagit den bästa. Slutomdömet blir att sjukdom och undernäring samt bristande chanser tycks vara en mera närliggande förklaring till antydde passiva attityder från de inföddas sida.

Det finns heller inga hållbara bevis för att klimatiska faktorer — om man bortser från några ytterlighetsbetonade områden — skulle lägga hinder för en normal arbetsverksamhet i de underutvecklade länderna. Man får i det sammanhanget inte glömma att före modern tid växte ju civilisationen fram i länder söder om Europa, områden med närmast tropiska eller subtropiska förhållanden. Civilisationens olika vaggor har stått i en del floddalar i

Torsten Gårdlund, professor i nationalekonomi vid Handelshögskolan i Stockholm, f. n. verksam som expert i Marocko.

länder, vars klimat både då och senare ter sig pressande genom sin värme. Beträffande naturtillgångarna kan bl. a. framhållas, att när det gäller exempelvis olja och metaller är de underutvecklade områdena ännu inte genomsökta.

Professor Gunnar Heckscher har en del synpunkter på olika former av bistånd. Man kan lämna hjälpen — som här tidigare antytts — genom att överföra viss skicklighet, inte bara på det tekniska området utan också ifråga om utbildning, förvaltning, ekonomisk organisation osv., till skillnad från den rena kapitalinsatsen. Oftast blir det ju fråga om en kombination av dessa två typer av hjälp. Viktigt är att man i de länder, som skall ta emot hjälpen, har en känsla av att de själva är med och bestämmer om hur pengarna skall användas. Till alla dessa synpunkter är bara att tillägga, att vi nu inte får stänga våra hjärtkamrar för det avslöjande ljuset över fakta och siffror — inte glömma tvåkronan i vår egen budget, som bör räknas upp till en högre slant i den fortsatta hjälpen till folken bortom haven. S. H.

Vi och de underutvecklade

Den dystra bilden av samhällsförhållandena i de underutvecklade världsdelen — Asien, Afrika och större delen av Sydamerika — känner vi väl till från vårt eget land i mitten och slutet av 1800-talet. Hos oss var då 80 % av befolkningen verksam i ett lågproduktivt jordbruk och endast hälften av jordbrukarbefolkningen bestod av självägande bönder. Våra backstugusittare, inhysesghjon och torpare var så sent som 1870 så talrika som 1 miljon. De — och deras ställning ekonomiskt och socialt — påminner inte så lite om de fellaher som vi har hört talas om från Egypten och andra delar av Nordafrika. Åtskilliga uppgifter ur befolkningsstatistiken tyder på att hur besvärligt läget än kan vara i våra dagar i underutvecklade länder så är det knappast värre än vad det var i 1800-talets Sverige.

(Professor Torsten Gårdlund)

Gatubild från Istanbul, där "häst och vagn" är ett mera markant inslag i gatulivet än hos oss. På bilden till höger fästningen Rumeli-Hissari med utsikt över Bosporen mot Asien.

Ingången till Stora Basaren i Istanbul. Handeln är livlig och börjar redan utanför entrén. Under en turkisk folkdansare i full aktion — såväl musik som dans är djupt rotade i landet.

TURKIET

T. foto:
GEORGMARK

Att bli sjuk i Orienten hör inte till det behagligaste. Särskilt för den långväga resenären, som trodde att han garderat sig genom vaccination mot paratyfus A och B, smittkoppor och kolera, blir det något av en chock. Han anländer full av förväntan till Istanbul, den sagolika staden. Snart känner han sig riktigt hemma-stadd bland kupolerna och minareterna. Han blir allt djärvare. En beger han sig över Bosporen till asiatiska sidan och strövar omkring där i smutsen och trängseln, äter i små Lokantas utan låta sig generas av flugorna i trygg förtröstan på sina vaxinakt som ska skydda honom mot allt ont. Och så en morgon har det lika hänt. Han vaknar med hög feber och en frossa som kom hela sängen att skaka. Mellan anfällen blir han kanske medveten att öngloberna och testiklarna är svullna och ömma. När han söker dricka något gör det olidligt ont i halsen. Besöket hos levantinske läkaren blir nästa chock. Det smutsiga väntrummet med harklande och snuvig sköterska gör att han vill vända i dörren. Så känner han att benen inte längre bär och han sjunker ned på

stol, medan matoset från ett närliggande kök omsveper honom. Inne i mottagningsrummet tar doktorn emot i en rock av obestämbart färg. Allt i rummet tyder på otrolig oreda. En dödsskalle har trillat ned från hyllan och grinar illa från golvet. Med ett recept i handen går resenären på darrande ben till ett apotek i närheten och upplever nästa chock. Det finns ingen medicin. Receptet kan inte expedieras. Yok! Sedan två år importeras ingenting till Turkiet — ingen medicin, inget kaffe, ingen import utom av krigsmaterial. Landets läge kräver hög beredskap. På ena sidan Sovjetunionen, på den andra Arabstaterna. Men för den som sjuk och eländig vacklar omkring på Stambuls gator är det ringa tröst att landet har en stark krigsmakt. Så småningom läker emellertid sjukdomen av sig själv Forts. på sid. 22.

Schehezeade-Moskén vid en av huvudgatorna. Oftast pågår "lappning" och underhåll av moskéerna. I mitten längst ned Istanbuls redd.

I dag är det te i stället för kaffe i behållaren. Sedan två år finns inget kaffe i Turkiet — världens en gång mest kaffedrickande folk.

En droppe månsken

Av den australiske författaren J. RUSSEL

i översättning av Sören Hellström

Det var Faleja som fann den. Men Tuman styrde kanoten och kanoten tillhörde Motun. Gamle Mata var kanotägarens vördade fader.

Alla fyra gjorde anspråk på fyndet. Så uppstod tvisten, som blev allt häftigare och häftigare. Den skärptes för varje minut, ty på korallön Fufuti fanns varken domare eller domstol. Enda medlet att lösa tvister här var sen urminnes tid den med hjältänder besatta knöl-påken.

Tuman, en verklig jätte, var den förste att föreslå att saken skulle göras upp enligt traditionerna. — Den som överlever får pärlan, sa han.

De satt i den purpurfärgade skuggan under hyddans låga, framskjutande tak: Gamle Mata och hans söner.

— Men det var i alla fall jag som fann den! framhöll Faleja, yngste sonen. — Det var ändå jag som fann den.

— Det har du redan talat om, invände Tuman. Och om du så skulle ha hittat den tio gånger ändrar det inte saken. Pärlan är min. Jag kommer att kämpa med dej om den.

Motun log: — Vår bror vill få igång strid, det enda han tror på. Men jag gör också anspråk på pärlan. Det var jag som visade ut platsen där man skulle kunna hitta pärlor. Är det så att du tvingar oss att slåss tar vi gemensamt kål på dej och delar din andel, en fjärdedel, alltså tusen dollar.

Alla vände sig mot honom för äldsta brodern, Motun, hade länge ansetts som "klokhuvudet" i familjen och att bröderna erkände detta visade Tumans dystra min, Falejas oro och gubben Matas misstänksamma blick.

— Jag vet vad inte ni vet, fortsatte Motun. Jag har varit där ni aldrig satt er fot, på Fidji, i Rasotonga och till och med i Townsville.

Teckningar av
Beth Lagerlund

Jag såg i Papita en pärla av ungefär samma storlek och den betalade en tjock fransman sexton tusen dollar för.

Alla insåg att det var stora pengar och betraktade lystet tvistens föremål, som låg framför dem på ett palmblad.

— För sexton tusen dollar skulle man kunna bygga ett hus, sådant som de vita har, med plåttak, föda upp grisar och köpa tobak. Kanske ett nytt gevär också, sa Mata och nickade mot det gamla rostiga jaktgeväret som hängde på väggen.

De stirrade som förhågade på pärlan, var och en med sin hemliga plan. Så hördes ett klingande skratt och som ett trollslag försvann pärlan i en hand. Överraskade betraktade de de smala fingrarna, som tillhörde Lela, den femte familjemedlemmen, vilken de totalt glömt. Flickan satte sig på den lilla divanen, arvet efter missionsstationen, rullade pärlan i handen och beundrade dess lyster. — En sådan skönhet! Men det är något vemodigt i den. Som en droppe månsken.

Alla drog ofrivilligt på mun, till och med den dystre Tuman. Man kunde inte låta bli, när Lela ville skratta. Det fanns en tid då ingen flicka på ön kunde mäta sig med Lela i glättighet och livsglädje. En tid då hon alltid skrattade och sjöng, dansade och skämtade. Hon älskade

att kokettera, särskilt med Matas söner, ända tills frågan om giftermål kom på tal, vilket skulle lägga band på hennes frihet och livsglada natur. Ända tills orkanen gjorde henne till krympling för livet. Sen dess hade hon bott hos sina avlägsna släktingar, Matas.

Matas söner tyckte om Lela och betraktade henne numer som en systersyster. Hon upptäckte nu aldrig en glimt av kärlek eller svartsjuka i deras ögon.

— Men i själva verket är detta ju bara ett gammalt ostronägg, sa Lela.

— Ostronägg?! Var har du fått det ifrån, flicka lilla? undrade Motun.

Men nu drog ingen på smilbandet. Tvisten hade gått alltför långt för att kunna övergå i skämt.

Detta är det underbaraste fynd som någonsin gjorts på Fufuti, framhöll Motun. Den skänker oss lycka.

— Nå, än har den inte bringat er någon lycka, invände Lela. — Och du vill slåss om den du, Tuman? Och vad ska du göra med pärlan om du segrar?

— Ho-ho! brummade Tuman. — Jag skulle köpa mig en jakt som de vita har. Med en djävulsmaskin av järn så jag kunde segla utan segel. Bara för mig själv. Då vore jag lycklig.

— Och du då Mata, vad säger du?

— Jag säger, låt ödet avgöra! Vi fyller en säck med stenar och den som sedan får upp sista stenen ur säcken, den tillhör pärlan.

— Han ensam?

— Javisst.

— För att köpa gevär och grisar?

— Ja-ja, då bleve jag lycklig.

— Och du då, Motun?

— För att klara svårigheterna måste man vara en skicklig försäljare, sa Motun. — Väntar man på att en försäljare ska komma hit kommer han naturligtvis att lura oss. Men om en klok och duktig karl far till en avlägsen marknad och säljer pärlan kommer han att få mycket mer än sexton tusen dollar. Han återvänder med en säck silver, som räcker för alla. Och jag ska ingenting ta för mitt arbete, tillfogade Motun blygsamt. — Ingenting skulle göra mig lyckligare än detta.

— Lela vände sig till den yngste brodern: — Och du då, Faleja?

— Nej och nej! Jag är inte med på någon köbildning! skrek Faleja upprörd. Jag går aldrig med på att de lurar mig... tjuvar!

Spänningen hade nu nått höjdpunkten. Motun smög upp kniven ur bältet. Tuman röt vredgat: — Vem är tjuv?

— Du, ni allihop! skrek Faleja. Tar jag ned en kokosnöt så är den min och om jag nu hittat en pärla, kan då någon ta den ifrån mig utan att vara tjuv? Jag vill inte bara ha en del av värdet utan allt. Då skulle jag kunna resa vart jag ville, köpa allt jag önskade. Jag skulle köpa mig en röd silkesskjorta, sådan som handlarn har, guldringar, gula skor, musiklåda, parfym, en massa halsdukar, en klocka och en grön parasoll och tre sorters konserverat kött till frukost...

Alla närmade sig nu Lela, som alltjämt satt med händerna på knäna. Men pärlan fanns inte längre i hennes hand. Den var spårlöst försvunnen. De gnuggade sig häpet i ögonen och muttrade något. Purpurskuggorna började tätna omkring dem.

— Ni är oroliga för pärlan, sa Lela mjukt. Den har jag gömt. Och behåller den tills vidare.

Hela kvartetten gapade av förvåning.

— Jo, jag behåller den, för var och en av er vill ha den enbart för sin egen räkning. Ingen av er har brytt sig om mig. Men jag vill också

Nå, kom an allesammans! röt Tuman och slog kniven ur Motuns hand.

bli lycklig. Jag behåller den tills någon vit handelsman dyker upp, och då ska jag köpa mig lyckan.

De fyra greps av ett fruktansvärt ursinne.

— Ja försök inte att kroppsvisitera mig för då skriker jag på granarna och ni får aldrig se pärlan mer. Nå, sätt igång då! Sätt igång och undersök en stackars invalid!

Förbryllade och rådvilla inför den oväntade vändning saken tagit visste de fyra inte vad de skulle göra. Pärlan var ju borta! Lela drog sig tillbaka bakom förhänget. En stund senare uppsöktes hon av Tuman som sa:

— Lela, jag vill bara säga en sak: du är alltför säker på dig själv. Men

Sluta! Sluta genast eller jag skjuter!

du klarar dig inte ensam, du behöver en beskyddare... Jag kan bli det. Vi kommer att trivas bra... du och jag.

— Vad vill du säga? frågade Lela både förvånad och förskräckt.

— Jag vill att vi gifter oss, Lela...

Hon såg länge på honom oförstående. Hon trodde inte sina öron.

— Oh-oh! fick hon äntligen fram. Jag kan inte säga än. Måste tänka på det. Men gå nu Tuman.

— Gott, jag går. Men tänk på att mig kommer du inte undan. Och tänker du rymma med någon annan så akta dig! Honom knipsar jag huvudet av som man plockar en apelsin. Kom detta ihåg!

Länge dröjde det ej förrän hon fick nytt besök. Gamle Mata själv.

— Som en gift och livserfaren man gick han försiktigare till väga. Hans mörka rynkiga ansikte uttryckte idel välvillighet. — Lela, började han, vilken klok flicka du är. Men du klarar inte detta ensam. Du måste ha en position att falla tillbaka på. Jag är ledaren här, Lela, och om jag finner nödvändigt att ta mig en ny hustru kan hon räkna med stor respekt. Vi trivs bra ihop, du och jag. Jag ber dig bli min hustru, Lela.

— Jag måste tänka över det, Mata. Gå nu.

Hon visste inte hur lång tid som gått, när hon fick höra en annan röst viska i hennes öra: Lela, oh Lela! Hon såg upp och upptäckte Motun, självbelåtet leende. — Jag uppskattar dig mycket, Lela. Du är mycket klok. Alltför klok för att inte ta tillfället i akt att för alltid befria dig från invaliditeten. Jag vet vad som behövs. Vi far dit tillsammans. I morgon far en slup härifrån till Fidjiöarna, och där finns ett sjukhus där de vita gör underverk. Hur underbart om du skulle kunna springa och dansa som förr. Res med mig, Lela! Bara du gifter dig med mig, Lela, så ger vi oss av.

Endast med uppjudande av all sin kraft lyckades hon mota ut honom.

Hon vaknade på nytt av att Faleja låg på knä vid hennes bädd:

— Lela, oh Lela! Hur modig är du inte. Vilken tapperhet! Men utan kärlek kan ingen leva. Min kärlek till dig brinner som eld... Låt oss resa långt härifrån tillsammans, du och jag! Faleja utlöt sig i glödande kärleksförklaringar, vilka plötsligt avbröts av ett ursinnigt rytande: —

Forts. på sid. 11

Jag kommer till världen

Ur David Copperfield den yngres levnadshistoria

AV CHARLES DICKENS

Jag var född med segerhuva och denna utannonserades i tidningarna till försäljning för det billiga priset av femton guineas. Huruvida sjöfolket på den tiden hade ont om pengar eller om de var klenrogna och föredrog korkvästar vet jag inte; det enda jag vet är att det inte kom mer än ett anbud, och det var från en advokat som sysslade med mäklaraffärer: han bjöd två pund kontant och resten i sherry men vägrade att för ett högre pris förskaffa sig det skydd mot drunkning som innehavet av segerhuva utgjorde. Annonsen indrogs därför med ren förlust — ty vad sherryn angår så var min stackars hulda moders egen sherry just då till salu — och tio år efteråt sattes segerhuvan upp i ett tärningsspel borta i vår trakt, där femtio deltagare satsade en halvkrona per man mot det att vinnaren spenderade för fem shillings. Jag var själv närvarande och minns att jag kände mig högst obehagligt berörd och förbryllad över att en del av min egen person slumpades bort på detta sätt. Segerhuvan vanns av en gammal fru med en ridikyl, ur vilken hon mycket motsträvt halade upp de bestämda fem shillingarna, hela summan i halvpennylantar, varav det förresten fattades två och en halv pence, vilket det tog en orimlig tid och stor aritmetisk möda att söka bevisa för henne — det gick förresten inte. Det är ett egendomligt faktum som man länge skall minnas i trakten, att gumman heller inte drunknade utan dog triumferande i sin säng vid nittiotvå års ålder. Jag har hört sägas att det ända in i det sista utgjorde hennes största stolthet att hon inte i hela sitt liv hade varit på vattnet, undantagandes på en bro, och att hon vid teet (en dryck som hon var särskilt förtjust i) aldrig underlät att uttrycka sin indignation över ogudaktiga sjömän och andra som var nog förmätna att söka "slingra sig fram" här i världen. Det tjänade ingenting till att påpeka för henne att vissa små angenäma saker, exempelvis te, härrörde från denna klandervärda sed. Hon svarade alltid med ännu större eftertryck, instinktivt medveten om styrkan i sin invändning: "Nej tack, inga slingringar för mig!"

Charles Dickens.

David Copperfield är en världsberömd engelsk klassiker, läst av miljoner engelsmän. Ja, denna kära biografi läses, om och om igen i skolor och engelska hem. En bokhylla eller ett bibliotek i England utan Charles Dickens biografiska mästerverk är ett mycket ofullständigt bokbestånd.

För att inte själv vid detta tillfälle göra mig skyldig till att slingra mig återvänder jag nu till min födelse.

Jag föddes i Blunderstone i Suffolk eller "däromkring", som man säger i Skottland. Jag kom till världen efter min fars död, hans ögon hade slutits för denna världens ljus sex månader innan mina öppnades för det. Ännu i dag ligger det för mig något sällsamt i tanken att min far aldrig fick se mig, och något ännu sällsammare i det dunkla minnet jag har av mina första barnsliga föreställningar i samband med hans vita gravsten på kyrkogården och det obeskrivliga medlidande jag kände över att han låg så ensam ute i mörkret, när vår lilla sal var varm och skön med ljus och brasa och dörrarna

till vårt hus var stängda och tillbommade för honom — vilket jag ibland tyckte var nästan grymt.

En tant till min far och följaktligen en grandtant till mig, som jag senare får berättas mera om, var det stora numret i vår familj. Miss Trotwood eller miss Betsey, som min stackars mor alltid kallade henne när hon kunde övervinna sin fruktan för denna imponerande person så mycket att hon överhuvudtaget vågade nämna henne (vilket var sällsynt), hade varit gift med en man som var yngre än hon och mycket vacker utom i det gamla ordspråkets betydelse "vacker den som vackert gör", ty han var starkt misstänkt för att ha slagit miss Betsey, ja, till och med en gång med anledning av ett omtvistat handlån hade vidtagit några snabba, beslutsamma åtgärder att kasta ut henne genom ett fönster två trappor upp. Dessa tecken på oförenlighet i lynne förmådde miss Betsey att lösa ut honom och få till stånd en skilsmässa i godo. Han reste till Indien med sitt kapital, och enligt en spännande sägen inom familjen skall han där en gång ha setts ridande på en elefant i sällskap med en babuan, men jag för min del tror, att det måste ha varit en babu eller en begum.* I varje fall nådde tio år därefter underrättelsen om hans död hem från Indien. Ingen vet vad den gjorde för intryck på min tant, ty strax efter skilsmässan hade hon återtagit sitt flicknamn, köpt ett hus i en kustby och slagit sig ner som ogift med en jungfru för att i fortsättningen leva i strängaste avskildhet från världen.

Min far lär en gång ha varit hennes gunstling, men hon hade blivit mycket förnärad av hans giftermål därför att min mor i hennes tycke var en "vaxdocka". Hon hade aldrig träffat min mor men visste att hon inte hade fyllt tjuguar. Min far och miss Betsey återsåg aldrig varandra. Han var dubbelt så gammal som min mor när de gifte sig och hade en svag kropps-konstitution. Han dog ett

* Babu = indisk fuste; begum = indisk furstinna.

är efteråt och, som jag redan nämnt, sex månader innan jag kom till världen.

Så stod sakerna denna händelserika och viktiga dag, om jag så får kalla den. Jag kan därför inte göra anspråk på att vid detta tillfälle ha vetat hur det var eller äga något på egna iakttagelser grundat minne av det som följde.

*

Min mor satt vid brasan, klen till hälsan och mycket nedslagen och såg med tårfulla ögon in i elden, djupt bekymrad över sig själv och den faderlöse lille främlingen, som redan genom några gross profetiska säkerhetsnålar i en byrålåda uppe i sängkammaren hälsades välkommen till en värld som inte på minsta sätt visade sig intresserad av frågan om hans ankomst — min mor, säger jag, satt vid brasan denna klara, blåsiga marskväll, mycket rädd och nedslagen och mycket tveksam om huruvida hon med livet skulle kunna genomgå den prövning som förestod henne, och råkade, vid det att hon torkade sina ögon, lyfta blicken mot fönstret och fick se en främmande dam komma gående genom trädgården.

Vid det andra ögonkastet var min mor nästan säker på att det var miss Betsey. Den nedgående solen lyste över trädgårdsstaketet på den främmande damen, som kom vandrande fram till dörren med en stel hållning och en barsk min som inte kunde ha tillhört någon annan.

Vid framkomsten gav hon ytterligare ett bevis på att det var hon själv och ingen annan. Min far hade brukat berätta att hon sällan betedde sig som en vanlig kristen människa, och nu gick hon, i stället för att ringa på dörrklockan, fram och tittade in genom rutan och tryckte näsan mot glaset så hårt att mor sedan brukade säga att den för ett ögonblick blev alldeles vit och platt.

Detta injägade en sådan skräck hos min mor, att jag sedan dess har haft den uppfattningen att det var miss Betseys förtjänst att jag föddes på en fredag.

Mor reste sig förvirrad från sin stol och kröp in i spiselvrån. Miss Betsey såg sig långsamt och forskande omkring i rummet, började vid den motsatta sidan och vred ögonen likt ett turkhuvud i en golvklocka tills blicken träffade min mor. Liksom en som är van att bli åtlydd rynkade hon pannan och gjorde ett tecken åt mor att öppna dörren. Mor gjorde så.

— Mrs David Copperfield, förmodar jag, sade miss Betsey med ett eftertryck på de sista orden, kanske beroende på min mors sorgdräkt och tillstånd.

— Ja, sade min mor med svag röst.

— Miss Trotwood, sade gästen. Ni har säkert hört talas om mig.

Min mor svarade att hon hade haft det nöjet. Hon hade en obehaglig känsla av att hon inte såg ut som om detta nöje hade varit särdeles överväldigande.

— Nu ser ni henne, sade miss Betsey.

Min mor böjde på huvudet och bad henne stiga in.

*

De gick in i det rum från vilket mor hade kommit ut, i finrummet på andra sidan förstugan var det inte eldat sedan min fars begravning. Båda två satte sig och då miss Betsey inte sade något började min mor, som förgäves sökte behärska sin rörelse, att gråta.

Miss Betsey tittar in genom rutan.
(Teckn. av H. K. Browne.)

— Så, så, så! sade miss Betsey hastigt. Inte så! Tyst för all del!

Mor kunde emellertid inte låta bli utan fortsatte att gråta tills hon hade gråtit ut.

— Ta av mössan, barn, sade miss Betsey, så får jag se på dig.

Min mor var alldeles för rädd för henne för att neka att uppfylla denna egenomliga begäran, även om hon hade lust till det. Hon gjorde därför som hon blev tillsagd och detta med så nervösa händer att hennes vackra och rika hår föll ned kring ansiktet.

— Herregud, ni är ju en riktig barnunge! utropade miss Betsey.

Mor såg utan tvivel ovanligt ung ut även för sina år. Hon hängde med huvudet som om det hade varit hennes fel, stackars barn, och sade snyftande att hon nog bara var en barnslig änka och inte skulle bli annat än en barnslig mor om hon fick leva. Under den korta tystnad som uppstod tyckte hon sig känna att miss Betsey vidrörde hennes hår och detta med en icke omild hand, men då hon blygt förhoppningsfull lyfte blicken fann

hon damen sitta och stirra med rynkad panna in i elden, med klänningsfällan uppvikt, fötterna på spelselgallret och händerna hopknäppta över ena knäet.

— Varför i Herrans namn heter det Kråkslottet? sade miss Betsey plötsligt.

— Menar ni huset? frågade min mor.

— Ja, varför heter det Kråkslottet? sade miss Betsey. Visthuset skulle ha varit ett bättre namn om någon av er hade haft sinne för det praktiska.

— Det var min make som hittade på det, svarade mor. När han köpte huset trodde han att det fanns kråkor här.

*

Aftonvinden åstadkom just i detta ögonblick ett sådant oväsen i några gamla almar längst bort i trädgården att varken min mor eller miss Betsey kunde låta bli att kasta en blick dit. När almarna böjde sig mot varandra liksom jättar som viskande utbytte hemligheter och efter några sekunders vila åter satte sig i våldsam rörelse och vilt svängde med armarna som om de föregående förtroendena hade upprört deras sinneslugn alltför mycket, gungade några vindpiskade raggiga gamla kråkbön, som tyngde ner de översta grenarna upp och ner som ett vrak på ett stormigt hav.

— Var är fåglarna? frågade miss Betsey.

— Förlåt, sade min mor, som hade suttit och tänkt på något annat.

— Kråkorna, vad har det blivit av dem? frågade miss Betsey.

— Det har inte funnits några sedan vi kom hit, sade min mor. Vi trodde... min man trodde, att det var ett riktigt tillhåll för kråkor, men böna var mycket gamla och fåglarna hade för länge sedan gett sig av.

— David Copperfield upp i dagen! utbrast miss Betsey. David Copperfield från topp till tå! Tänk att kalla ett hus för Kråkslottet när det inte finns en enda kråka i närheten, och ta fåglarna för kontanta därför att han ser böna!

— Mr Copperfield är död, svarade min mor, och om ni vågar talar ovänligt om honom så att jag hör det, så...

Antagligen hade min stackars mor ett ögonblick tanken att överfalla och miss-handla min tant som lätt kunde ha klarat av henne med en hand, även om mor hade varit bättre rustad för en sådan dust än hon var denna kväll. Men det gick över i samma ögonblick som hon reste sig från stolen; hon sjönk beskedligt ner igen och svimmade.

*

När hon åter kom till sans eller miss Betsey hade fått henne till sans igen, vilket det nu var, såg hon miss Betsey stå

vid fönstret. Skymningen hade övergått till mörker, och att de överhuvudtaget såg en smula av varandra var helt och hållet brasans förtjänst.

— Nå, sade miss Betsey och gick tillbaka till sin stol som om hon endast hade kastat en flyktig blick på utsikten, när väntar du...?

— Jag darrar i hela kroppen, stammade min mor. Jag vet inte vad som går åt mig. Jag tror bestämt att jag ska dö.

— Nej, nej då! sade miss Betsey. Drick litet te.

— Å herregud, utbrast min mor hjälplöst, tror ni att det skulle vara bra?

— Naturligtvis, sade miss Betsey. Det är inbillning alltsammans. Vad heter din flicka?

— Jag vet inte än om det blir en flicka, sade min mor oskyldigt.

— Gud signe barnet! utbrast miss Betsey med tanke, inte på mig utan på min mor och omedvetet citerande en devis på nåldynan uppe i byrålådan. Jag menade inte så. Jag menade din tjänsteflicka.

— Pegotty, sade min mor.

— Pegotty! upprepade miss Betsey med en viss indignation. Är det verkligen din mening, barn, att någon människa har gått in i en kristen kyrka och låtit döpa sig till Pegotty?

— Det är hennes tillnamn, sade mor med matt röst. Mr Copperfield kallade henne så eftersom hon och jag har samma förnamn.

— Hallå, Pegotty! ropade miss Betsey och öppnade salsdörren. Te! Frun mär inte riktigt bra. Rör på benen!

*

Efter att ha utfärdat denna order med samma myndighet som om hon hade varit den bestämmande i huset så länge det hade varit ett hus, och tittat ut genom dörren och spänt ögonen i den häpna Pegotty, som vid ljudet av en främmande röst hade dykt upp i förstugan med ett ljus, stängde miss Betsey åter dörren och satte sig med fötterna på spiselgallret, kjolen uppvikt och händerna knäppta över ena knäet.

— Du nämnde att det skulle bli en flicka, sade miss Betsey. Ja, det är jag säker på. Jag har en förkänsla av att det måste bli en flicka. Alltså, barn, så snart den där flickan är född...

— Eller gossen, vågade mor infalla.

— Jag sa ju att jag har en bestämd förkänsla av att det måste bli en flicka, sade miss Betsey. Säg inte emot mig! Så snart den där flickan är född, tänker jag bli hennes vän. Jag tänker stå fadder åt henne och anhåller att du kallar henne Betsey Trotwood Copperfield. Den får inte bli några misstag i den Betsey Trotwoods

liv. Ingen ska få leka med hennes känslor, stackars liten. Hon måste bli ordentligt uppfostrad och nogta aktas från att visa något enfaldigt förtroende för en som inte förtjänar det. Det ska bli min sak.

Efter var och en av dessa satser knyckte miss Betsey på nacken som om hennes egna gamla oförrätter rörde på sig inom henne och hon med en viss ansträngning fick avhålla sig från att tala rent ut. Det misstänkte åtminstone mor medan hon iakttog henne vid skenet från den till hälften utbrunna brasan, men hon var alltför rädd för miss Betsey, alltför osä-

David Copperfield åker diligens.
(Teckn. av H. K. Browne.)

ker på sig själv och överhuvudtaget alltför modfälld och förvirrad för att kunna konstatera något med bestämdhet eller veta vad hon skulle säga.

*

— Nå, var David god mot dig, barn? frågade miss Betsey sedan hon tegat en stund och de där knyckarna på nacken så småningom hade lagt sig. Trivdes ni ihop?

— Vi var mycket lyckliga, sade mor. Mr Copperfield var bara alldeles för god mot mig.

— Han skämde förstås bort dig? svarade miss Betsey.

— Jag nu när jag står alldeles ensam i den grymma världen och inte har någon annan än mig själv att lita på, är jag nästan rädd för det, snyftade mor.

— Seså, gråt inte! sade miss Betsey. Ni passade inte riktigt för varandra, barn — jag undrar för resten om två människor nånsin passar varann — och det var därför jag frågade. Du var ju fader- och moderlös, inte sant?

— Ja.

— Och guvernant?

— Jag var barnfröken och guvernant i en familj där mr Copperfield var mycket vänlig och uppmärksam mot mig och till slut friade han. Jag sa ja. Och så blev vi gifta, sade min mor okonstlat.

— Hm, stackars barn! mumlade miss Betsey och såg med rynkad panna in i elden. Kan du något?

— Förlåt? viskade min mor.

— Kan du till exempel sköta ett hus-håll? sade miss Betsey.

— Inte så värst, är jag rädd, svarade mor. Inte så mycket som jag skulle önska. Men mr Copperfield försökte lära mig...

— Jo, han var just den rätte! sade miss Betsey för sig själv.

— Och jag hoppas att jag skulle ha gjort framsteg eftersom jag var mycket villig att lära och hade en mycket tålig lärare, om inte den stora olyckan, hans död... Här förmådde mor inte mer.

— Seså, seså! sade miss Betsey. Gråt då inte längre!

— Och jag kan försäkra att det aldrig föll ett ont ord oss emellan för den sakens skull, utom när mr Copperfield förebrådde mig för att mina treor och femmor var alldeles för lika eller att jag gjorde slängar på mina sjuor och nior, fortfor mor med ännu en snyftning.

— Du blir bara dålig på det där sättet, sade miss Betsey, och du vet att det varken är bra för dig själv eller för min guddotter.

Detta argument bidrog i någon mån till att lugna min mor, fast det kanske var hennes tilltagande illamående som hade den största förtjänsten. Nu uppstod en stunds tystnad som endast då och då avbröts av ett "Hm!" från miss Betsey där hon satt med fötterna på spiselgallret.

*

— Jag hörde att David köpte en livränta åt sig för sina pengar, sade hon slutligen. Vad gjorde han för dig?

— Mr Copperfield var, svarade mor, nog god och omtänksam att laga att en del tillföll mig.

— Hur mycket? frågade miss Betsey.

— Hundrafem pund om året, sade mor.

— Det kunde ha varit sämre, sade min tant.

Ordet passade för ögonblicket. Min mor hade blivit så dålig att Pegotty när hon kom in med tebrickan och ljusen genast såg hur dålig hon var, vilket miss Betsey kunde ha gjort förr, om det hade varit tillräckligt ljus i rummet. Nu hjälpte Pegotty i största hast mor upp i sängkammaren och skickade sin brorson Ham Pegotty, som några dagar hade varit dold

fria frågor

Under denna rubrik är inte frågorna bundna till något visst ämnesområde, men om deras innehåll är så formulerat att en längre utredning är nödvändig kommer frågeställningarna ev. att behandlas i någon specialartikel. Vi kan givetvis inte lova svar på allt, men vi lovar att göra vårt bästa — välkommen med frågor till oss! Adressen är: *Tidskriften Status, Box 4149, Stockholm 4.* Märk kuvertet "Fria frågor".

Herr Redaktör!

Jag läser ofta i bladen om "de underutvecklade länderna". Vad är nu ett underutvecklat land? Att det inte är som det ska vara kan man ju förstå, men hur pass dåligt vet inte

Nicke vid gränsen

SVAR: Ett land med låg medellivslängd, hög spädbarnsdödlighet och ett svagt utvecklat näringsliv kan i korthet sägas lyda under begreppet de underutvecklade länderna. I litteraturen möter man också grupperingen: underutvecklade, delvis utvecklade och utvecklade länder. USA och Sverige hör exempelvis enligt den sista grupperingen till de utvecklade. Sovjetunionen och Spanien till de delvis utvecklade. Kanada och Indien till de underutvecklade.

◇

I en radiopjäs framgick att Gustav Vasa var en blodtörstig kung, som tog

livet av folk rätt ofta. Sönerna var väl också riktiga våldsverkare — eller hur?

Republikan

SVAR: Gustav Vasa måste ses mot bakgrunden av de förhållanden, som rådde på hans tid. Beträffande "radiopjäsen" — om det är Strindbergs Gustav Vasa som åsyftas — förekommer där bl. a. en antydning om att kungen skulle ha mördat sin första gemål, vilket inte är bevisat av hittills redovisade historiska fakta. Beträffande Erik XIV känner vi till Sturemorden. Om Johan III avlivade sin bror Erik med den ryktbara förgiftade ärtsoppan är inte slutgiltigt bevisat, men enligt en historisk källa hade Johan "fått rådets medgivande att i trängande fall avliva Erik". Detta var kort sagt något om Vasarnas sämsta drag — men historien är inte bara några lösryckta detaljer. Handskas försiktigt med de historiska omdömena i fortsättningen käre republikan — och använd inte enbart känsloladdade radiopjäser som historiska källor!

om att han och den okända damen skulle få sitta där några timmar och titta på varandra, gjorde han sitt bästa för att visa sig älskvärd och konversabel. Han var den mildaste av sitt kön, den vänligaste av alla små manliga individer. Han smög sig på sned i ett rum för att ta så liten plats som möjligt och gick tyst som vålnaden i Hamlet, ja ännu tystare. Han höll huvudet på sned, dels för att han blygsamt underskattade sig själv, dels för att han blygsamt ville ställa sig väl hos andra. Det är för litet sagt att han inte hade ett hårt ord åt en hund. Han skulle inte ha kunnat säga något hårt ens till en galen hund.

Med huvudet på sned och en lätt bugning vände sig mr Chillip milt leende mot

min tant, rörde lätt vid sitt vänstra öra som en hänsyftning på bomullen och sade:

— Någon lokal smärta, min fru?

— Va? sade min tant och drog bomullen ur ena örat som en kork.

Mr Chillip blev — som han efteråt berättade för mor — så förskräckt över hennes barskhet att det var tur att han inte förlorade sin sinnesnärvaro. Men han upprepade milt:

— Någon lokal smärta?

— Äsch! svarade min tant och korkade åter igen sig.

*

Efter detta kunde mr Chillip inte göra annat än sitta och snegla på henne, tills han åter kallades upp i sängkammaren. Efter en kvart återkom han.

— Nää? sade min tant och drog bomullen ur det öra som var närmast honom.

— Jaha, min fru, svarade mr Chillip, vi går... Vi går framåt så småningom, min fru.

— Äsch! sade min tant med en perfekt dallring på detta föraktfulla utrop och korkade åter till sig.

*

Mr Chillip blev verkligen, som han sedan berättade för min mor, nästan stött: från professionell synpunkt blev han nästan stött. Men han satt och tittade på henne nära två timmar medan hon för sin egen del stirrade in i elden, tills han åter blev utkallad. Efter ytterligare en stunds frånvaro kom han tillbaka.

— Nää? sade min tant och tog ut bomullen igen.

— Jaha, min fru, vi går så småningom framåt... Vi...

— Såå! sade min tant med en sådan morring att mr Chillip omedelbart slog till reträtt.

— — —

När han långt om länge kom tillbaka, vågade han bara viska fram orden:

— Jag har den äran att gratulera. Allt är överståndet, lyckligt överståndet.

— Hur är det med henne? frågade min tant och lade armarna i kors med hatten fortfarande hängande på ena armen.

— Joodå — hon blir snart aldeles bra vill jag hoppas, svarade mr Chillip, så bra som man kan vänta att en ung mor kan bli under dessa sorgliga familjeförhållanden. Det är ingenting som hindrar att ni går upp till henne med detsamma. Det ska säkert göra henne gott.

— Men hon, hur mår hon? frågade min tant i mycket skarp ton.

Mr Chillip lade huvudet litet mer på sned och såg på min tant som en vänlig fågel.

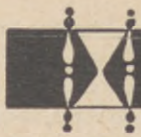
— Å, min fru, jag trodde att ni möjligen redan visste att det var en gosse.

Forts. på sid. 25

i huset utan min mors vetskap för att i nödfall begagnas som ilbud, efter barnmorskan och doktorn.

Dessa allierade makter blev, då de infann sig med några minuters mellanrum, mycket förvånade över att finna en okänd dam med majestätiskt utseende sitta vid brasan, med kapotthatten hängande på vänstra armen, och stoppa bomull i öronen. Som Pegotty inte kände henne och min mor ingenting sade, förblev hon ett mysterium där nere i salen, och den omständigheten att hon hade ett helt lager bomull i fickan och på detta sätt stoppade den i öronen minskade inte det högtidliga intryck hennes närvaro åstadkom.

Sedan doktorn varit uppe och kommit ned igen och antagligen blivit övertygad

Socialvård och människovärde

Det ringde på dörren i ett förnämt hus i huvudstaden. Frun i huset öppnade med någon tvekan, såg en främmande man framför sig och var genast färdig att slå igen dörren. Då gjorde mannen en häftig rörelse med ena armen mot rockfickan, en rörelse, som förslamade fruns handlingskraft. Hon följde hans rörelse med skräckslagna ögon. Mannen såg på hennes skräckslagna ansikte, log ett stilla leende, bugade sig lätt, drog fram ett guldmunstycke ur fickan, stack en cigarettstump i munstycket, som han satte i munnen. Inför denna underliga manöver föll damen till föga, gav bettlaren "en stor slant" och stängde dörren.

Sätten att få folk att inse det aktuella hjälpbehovet kan alltså variera. Den osannolika historien lär oss bl. a., att ett cigarettmunstycke av guld kan vara effektivare än en hotande pistolmynning, när det gäller mindre, ofrivilliga bidrag från våra medmänniskor. Mannen behöll, trots sin nödsituation, en viss värdighet — han var inte helt avtrubbad, visade en rörlig fantasi — för att nu inte säga charm — och övervann "den stängda dörrens politik".

Annars är nog inte vi svenskar några större "konstnärer" i situationer av ovan nämnda art. En svensk i sådant bottenläge är väl ofta mer än lovligt trist, om man jämför med liknande företeelser i utlandet, där fantasin och konsten att påverka människors välvilja ibland är mycket högt utvecklad. I de latinska länderna tillhör ju allmosegivande det dagliga fromhetslivet. Religionen och den personliga rörligheten — och lättrörligheten — gör det lättare med barmhärtighet av denna karaktär. Vårt eget numera ganska vattentäta socialvårdssystem med hjälpformer, som griper in i praktiskt taget alla situationer, ger inte så stort utrymme för ett nyanserat tiggeri. Barmhärtigheten slussas in i socialvårdens paragrafer. Socialvården sorterar upp och fördelar, där enskild hjälpverksamhet och personligt godtycke tidigare haft stor betydelse. En av våra yngre författare, Karl Gunnar, ger i en diktsamling, en knippe beska satirer med namnet "Mannen som gick med förlust", en tidsbild — vad som kan inträffa, då den enskilda välgörenheten satts

på svältkost. Samhället har med sina socialreformer ordnat allt så bra, att den lilla prästfrun en dag vaknar — vaknar och finner sig berövad de personliga välgörenhetsobjekten:

Inga syföreningsbasarer och inga obemedlade barns beklädnad... Som förslamad dröjde hon kvar i sängens värme sedan grunden för hennes liv ryckts undan — en invalid som måste börja tänka på omskolningens svåra men nödvändiga konst.

Vid första genomläsningen tycker man nog, att det är att illa löna människor — som vill hjälpa — med sådana skaldestycken. Väl behövs det ändå enskilda handtag till de behövande. Inte griper väl samhällets paragrafer så perfekt in i alla nödlägen. Kan inte en enskild människa få lov att hjälpa till? Om man ser att det behövs! Ja, så kan det resoneras, man blir upprörd — men kanske ändå inte hittar "pudelns kärna". Med sitt "omskolningsprogram" har väl författaren menat ett nytt sorts tänkande i sociala frågor. Att vi måste tänka på längre sikt i social välgörenhet. En slant vid dörren, ett klädplagg för den som fryser, ett matpaket eller matkorg, är i och för sig ett välment sätt att hjälpa, men det är dock bara en hjälp för stunden. En ljusstråle in i en trist livssituation är välkommen, men det större perspektivet är, att få mörkret att ge vika helt och hållet, bringa ordning och reda, söka skapa en betryggande grundval för ett värdigt liv, hälsa och arbete. Här har samhället sökt skapa resurser, öppnat några dörrar till gemenskap och arbete för dem, som av olika skäl kommit utanför. Och det utsluter inte de enskilda insatserna — som gott kan få sträcka sig ett längre stycke in i de hjälpbehövandes vardag.

Problemet med människans värdighet, även när hon är på fallrepet, bottnar väl till stor del i själva umgängesformerna — att inte sära och stöta. I Harry Martinsons bok "Vägen till Klockrike" möter vi hos luffaren "Bolle" och hans kamrater den ständiga fasan för "tadeln"-företaget i ord och blickar de mötte vid dörrarna

på vandringen genom socknar, häradar och tingslag. Luffaren hade så svårt att finna någon naturlig samtalston, svårt att finna anknytningspunkter — han var "motvalls" — ställd utanför. Han måste alltid tränga sig på sina medmänniskor. Blickar kunde ofta vara mycket smärtsammare än stickord. Luffaren reagerade på olika sätt inför sin livssituation. En av dem, en som kallades "Axne", var självplågare, upprepade en evig ramsa om sin egen oduglighet och skuld i gårdarna till dess att man var tvungen att ge honom en matbit, bara för att slippa höra hans bedyranden om sin uselhet. "Sandemar", världsluffaren, stod högt över tadeln med sin visdom. För de andra var han ett högre väsen i en hopplös situation. För dem alla gällde nog, att om de blev särskilt illa behandlade, svalt de hellre än att gå in i gårdarna — man tiggde inte så länge skamkänslan och hatet brände som hetast. Vid ett tillfälle höll hatet på att ställa till en riktig prä-

■ TURKIET

Forts. fr. bilduppslaget

och den prövade resenären strövar omkring på nytt i skuggan av de väldiga moskéerna. Kanske ser han då med litet annorlunda ögon på förhållandena. Han förstår att man måste vara stark för att leva här. Vad är den höga barnadödligheten annat än naturens eget sätt att göra urvalet. Den som överlever och blir vuxen biter ingenting på. Ett drastiskt bevis för detta upplever främlingen några dagar senare. Framför hans ögon blir en turk i tjugufemårsåldern påkörd av en bil med hög fart, slungas femton meter genom luften och slår med huvudet före i gatan. Veklingen från västerlandet blundar och vågar först efter en lång stund slå upp ögonen. Då får han återigen en chock. Ingen krossad skulle här inte! Den påkörde turken är redan på fötter och jagar efter en vattenmelon som han tappat vid kollisionen. Den ännu darrige resenären kan bara tyst för sig själv fastslå att den smällen hade ingen kristen överlevt. Allah är stor! utropar de rättrogna som samlats kring skådeplatsen. En Sallah!

riebrand i Bolles vanligen saktmodiga sinne. Han brukade avreagera sig skammen och hatkänslorna, smärtan över skymforden, genom att försjunka i åsynen av en blommas skönhet på landsvägskanten, naturens under och skönhet — kontrasten till människolivets kval. Men hans vanliga metod räckte inte denna gång... kraftigare medel måste till. Bolle miss-handlade i besinningslöst raseri en kullfallen rutten trädstam med slag av ett friskt vedträ. På så sätt undgick han att förgå sig mot en ogästvänlig bonde — att sätta eld på en hölada eller att våldföra sig på bonden själv.

Dagens välfärdssamhälle kan inte jämföras med det land Bolle och hans kamrater luffade i. Bilströmmen på landsvägarna har avlöst hästskjutsar och fotvandrare. En riktig yrkesluffare är väl numer en raritet, en sensation, om han visar sig ute på vägarna. Vår sociallagstiftning slussar in medborgarna och deras behov på byråer och mottagningar av olika slag. Visst försöker man att skapa "värdiga" hjälpformer — men har vi funnit en naturlig umgängeston? Alltjämt har nog — liksom under luffaren Bolles vandring till sitt "Klockrike" — ord och blickar förmåga att stöta och såra. Sjuka,

olyckliga och hjälpsökande människor är ofta känsliga till ytterlighet. De är kantstötta och kan bli svåra att umgås med. I de moderna behandlingsformernas vokabulär ligger redan ett visst mått av kylig opersonlighet. Många tjänstemän skulle säkert behöva friska upp sitt stela klientel- och lagtänkande med en personligare umgängeston. Vår karghet i umgängeston — även då vi vill varandra väl — är en svår stötesten i det dagliga livet. Värdighet och vänlighet bör kunna kombineras i dagens social-Sverige, utan att "vänliga veckor" och andra påtryckningsmedel ställs i utsikt.

Schacklösning

Lösningen till problemet av A. Hildebrand

Den vita Le5 måste dra för att hota matt med damen på e5. Men vart ska den gå? På 1. Lg3? följer Sf3 eller Sd3 och samma parad blir det efter 1. Lc3? Dragen 1. Lb8? och 1. Lc7? strandar på Ld6! Samma gäller 1. Ld6? På Lf4? följer f6! och på 1. Ld4? d6! eller T×d4. 1. Lb2? strandar slutligen på a×b2. Då återstår endast 1. La1! och se — nu klaffar allt: 1. —, Ld6. 2. Da8 matt, 1. —, Lf6. 2. Dh7 matt, 1. —, d6. 2. T×b4 matt, 1. —, f6. 2. Th4 matt. Slutligen en s. k. Slag-Jawa: 1. —, Sd3. 2. L×d3 matt (men ej 2. Lf3?) och 1. —, Sf3. 2. L×f3 matt (men ej 2. Ld3?). På 1. —, Tb5 följer givetvis 2. Dd4 matt.

Sociala notiser

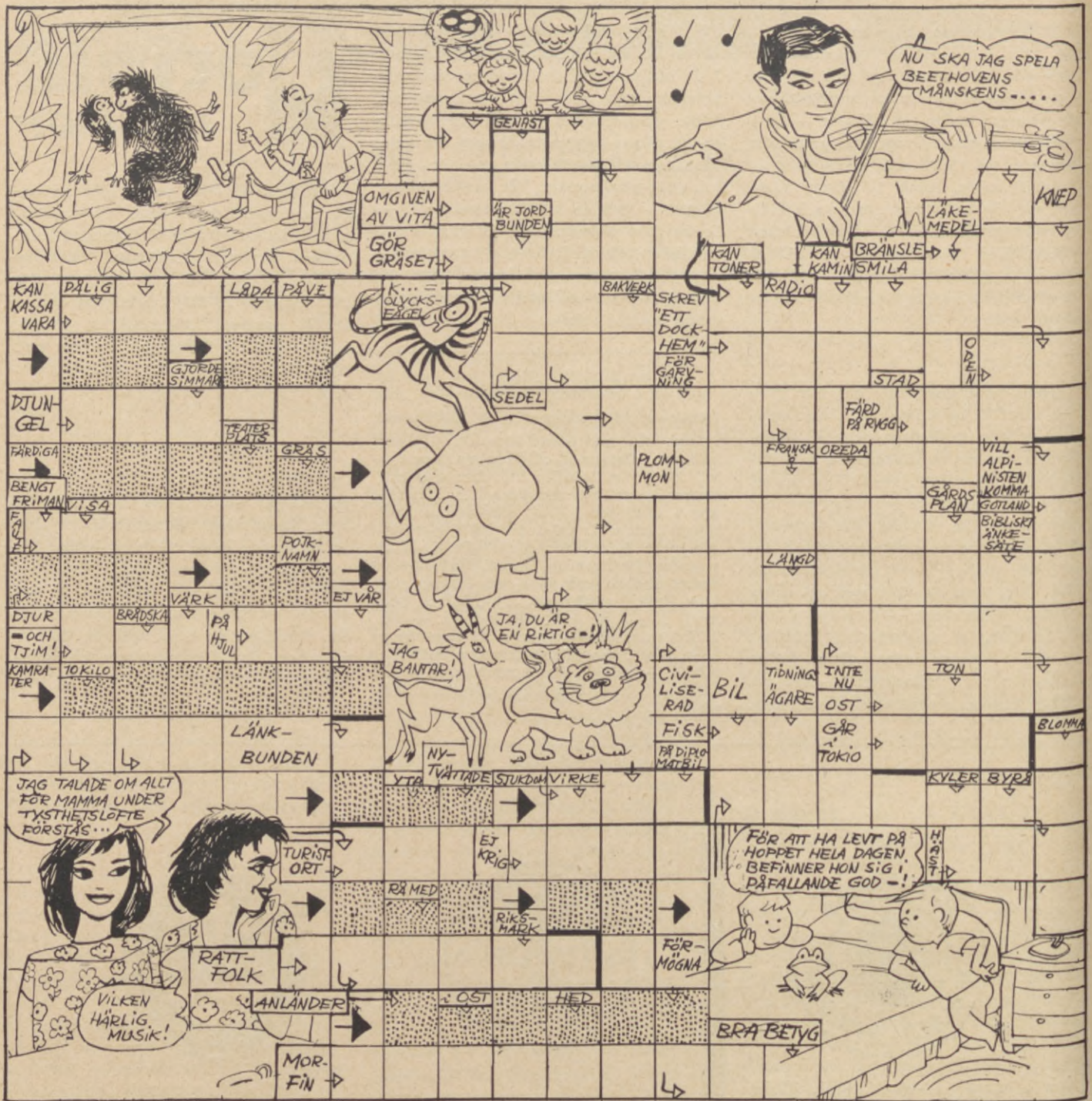
SOCIALHJÄLPEN under 1957 föreligger nu i statistisk översikt. Vid jämförelse med tidigare siffror bör märkas att statistiken nu delvis omarbetats. Totalantalet familjer, som fått socialhjälp under år 1957 utgjorde 148.900, innefattande inalles 314.600 personer. Antalet hjälpta personer i relation till folkmängden var för hela riket 4,3 per 100 invånare, varav för städerna 5,0 och för landsbygden 3,6.

SVENSKA MEDBORGARE har 83.000 utlänningar blivit under de senaste tio åren. Fördelningen på nationaliteter visar att finländare leder, följda av balter, tyskar, norrmän, danskar, polacker och ungare. Från USA kom 2.281 av de nya svenska medborgarna. På arbetsmarknaden beräknas de naturaliserade tillsammans med de utlänningar som f.n. uppehåller sig i Sverige uppgå till ett antal av 250.000.

**NYBYGGNADER
KLASSNINGAR
REPARATIONER**

KOCKUMS MEKANISKA VERKSTADS AB

Bildkryss nr 4

Namn .....

Adress .....

Postadress .....

Vårt aprilkryss rymmer som ni ser lite av varje från olika områden i vårt liv och leverne. Sätt i gång — lycka till!

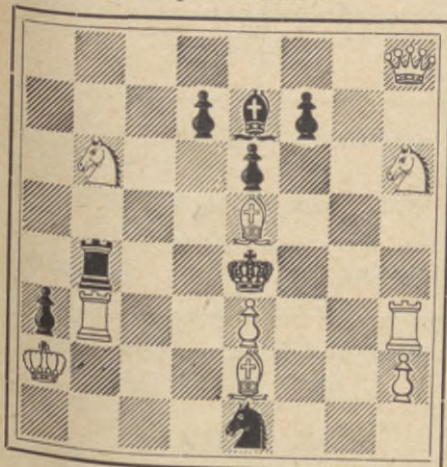
Lösningarna måste vara Status redaktion, Box 4149, Stockholm 4, tillhanda senast den 5 maj. För att få deltaga i tävlingen skall tävlingsbrevet vara märkta "Bildkryss nr 4". — Tre priser utdelas som vanligt, nämligen ett på 25, ett på 10 och ett på 5 kronor. Lösning och pristagarnas namn meddelas i Status juninummer.

Lösning till Bildkryss nr 2

PROBLEM
av A. Hildebrand
Expressen 1945

Matt i 2 drag.

Lösningen återfinns på sidan 23.

Damindiskt

Spelat i Köpenhamn 1923

Sämisch

A. Nimzowitsch

1. d4	Sf6
2. c4	e6
3. Sf3	b6
4. g3	Lb7
5. Lg2	Le7

Det är möjligt att det hade varit bekvämare att byta av löparen genom 5. —, Lb4†. 6. Ld2 L×d2†. 7. D×d2 osv.

6. Se3	0—0
7. 0—0	d5
8. Se5	c6
9. c×d4	

Därmed uppger vit utan anledning sitt initiativ.

9. —	c×d5
10. Lf4	a6!
11. Tc1	b5
12. Db3	Se6
13. S×c6	L×c6
14. h3	

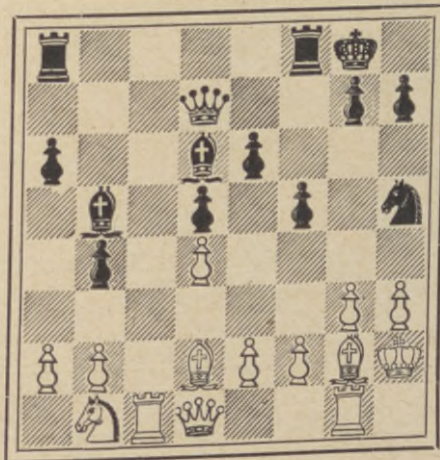
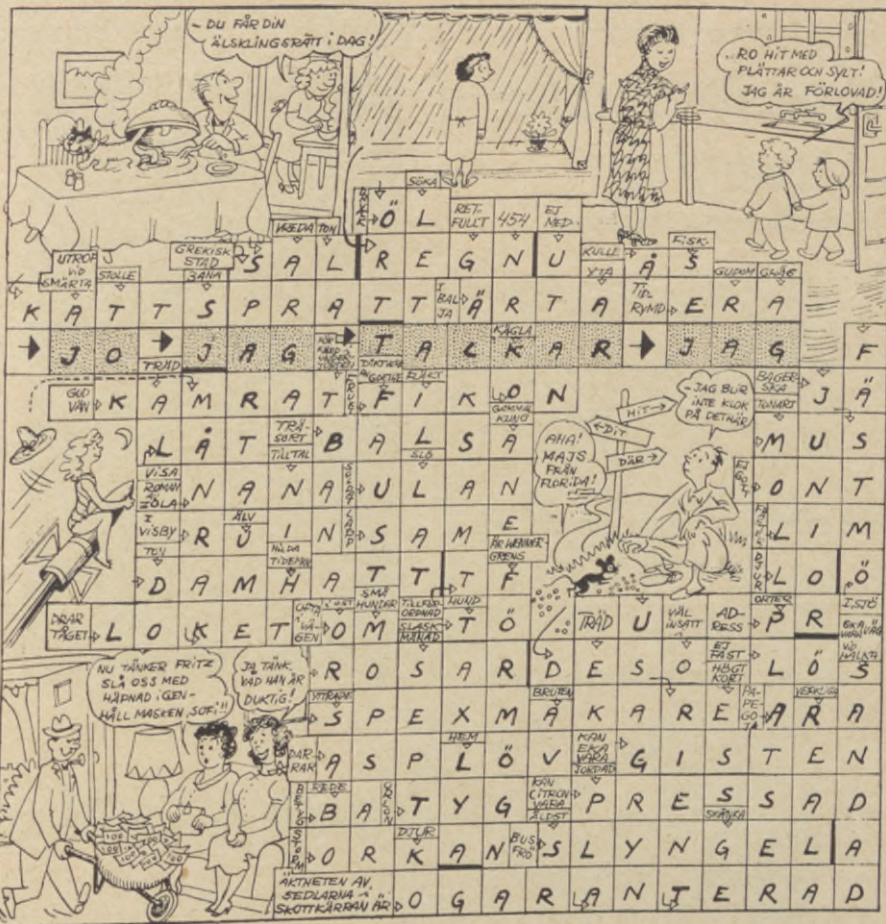
Vits sista möjlighet att befria spelet låg i 14. Sce4!

14. —	Dd7
15. Kh2	Sh5

Ett spel på två flyglar är vanskligt, men här är det fullt berättigat.

16. Ld2	f5
17. Dd1	b4!
18. Sb1	Lb5
19. Tg1	Ld6!

Svart framprovocerar vits nästa drag!

20. e4	f×e4!

Ett fint positionellt offer helt i Nimzowitsch' stil!

21. D×h5	T×f2
22. Dg5	Taf8
23. Kh1	T8f5
24. De3	Ld3

Hotar Te2 med damvinst.

25. Tce1	h6!!

En sällsynt drastisk dragtvångsställning! Vit har helt enkelt inget drag. På t. ex. Kh3 sker Tf3. Samma drag följer även på g4. Vit gav upp. Detta parti har av den danska schackpressen döpts till det "odömliga dragtvångspartiet"!

Så här ser bildkryss nr 2, 1959, ut då det är rätt ifyllt. Första priset på 25 kr gavs av fru Fortuna till fru Gunhild Persson, Järnvägsstationen, Lövestad, tian erövrades av fru Ines Lindkvist, Dämmegat. 10, Hälsingborg och femman av fru Gertrud Einfeldt, Erikstorpsgratan 30 B, Malmö V.

■ JAG KOMMER TILL...

Forts. fr. sid. 21

Min tant svarade inte ett ord. Hon fattade i banden på sin hatt som om den varit en slunga, måttade ett slag åt mr Chillips huvud, slängde den på skultern, gick ut och kom aldrig mer tillbaka. Hon försvann, likt en förtördnad fe eller likt ett av dessa övernaturliga väsen som jag enligt folktron hade fått gåvan att se, och kom aldrig mer igen.

Nej. Jag låg i min korg och min mor låg i sin säng, men Betsy Trotwood var för alltid borta i drömmarnas och skuggornas land, den fruktansvärda trakt, varifrån jag så nyss hade anlänt; och från fönstret i vårt rum lyste ljuset ut på alla jordevandrades mål och på den lilla kullen över den mans stoft, utan vilken jag inte skulle ha varit till.

Sture W.

STOCKHOLM

Svenskt Papper Aktiebolag

Sveavägen 98, Stockholm

Alla slag av papper för
tryckerier

Specialitet:

Tryckpapper för böcker och
tidskrifter Broschyromslag

BODEN

Kommanditbolaget

BETONG

SANDER & Co, Hednoret

Telefon Boden 650 16

BORAS

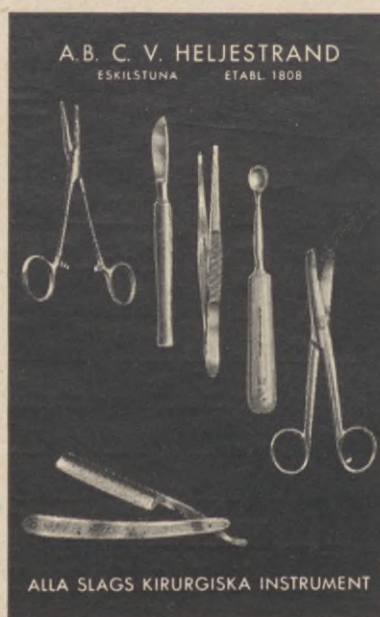
BORAS EXPORTAFFÄR

Köpare till

Järn- o. Metallskrot samt Textilavfall
Kråkeredsvägen 6 — Telefon 156 20

— BORAS —

ESKILSTUNA

Lundin & Lindberg

Tel. 313 64 Väduren 21 Tel. 313 64
ESKILSTUNA

LUND

Två bra matställen

KONSUMRESTAURANGEN

Bantorget 6

PETRI-PUMPABAR

S:t Petri Kyrkogata 7

MALMÖ

MARMOR, KALKSTEN
och GRANIT
INGENJÖRSFIRMAN H. SVENSSON

Villa Daisy, Mariedalsvägen
MALMÖ Tel. 153 80

Vår hypermoderna anläggning svarar
för en god kundtjänst

AB. KOLKOKS

Malmö, tel. 717 95 växel

Allt i tryckluft

AB ÅSBRINK & CO

MALMÖ SV. 550 40
GÖTEBORG - HUDDINGE - SUNDSVALL
11 37 71 57 19 13 163 50

Flick- och Backfischklänningar

AB. P. RUDHOLMS Konfektionsfabrik

Tel. 152 80 Borås

Gynna
svensk industri

KONVALESCENTVÅRD REKREATIONSVISTELSE

= eftervård

= förebyggande vård

- **KONVALESCENTHEMMET ALSBORG, HELGEVÄRMA**
Telefon: Växjö 601 07 (Kronobergs län)
Plats för 14 gäster

- **FJÄLLFARARGÄRDENS KONVALESCENTHEM,
UNDERSÅKER** (Jämtlands län)
Telefon: Undersåker 11
Plats för 24 gäster

- **KONVALESCENTHEMMET BJÖRKEFORS,
EDSBJÖRKE** (Värmlands län)
Telefon: Sunne 271 65
Plats för 30 gäster

- **FRITIDSGÄRDEN RAMNÄS, Postfack 42, TORUP**
Telefon: Torup 138 (Hallands län)
Plats för 20 gäster

- **KONVALESCENTHEMMET ÄSEN, ÅSLJUNGA**
Telefon: Klippan 600 09 (Kristianstads län)
Plats för 20 gäster

- **LÄNGASJÖNS SEMESTERHEM, ASARUM**
(öppet under sommarsäsong) (Blekinge län)
Telefon: Södra Hoka 11
Plats för 22 gäster

- **SEMESTERHEMMET SVANHOLMEN**
(öppet under sommarsäsong) (Malmöhus län)
Adr.: Stiftelsen Svanholmens Vilo hem,
Almbacksgatan 2 B, MALMÖ
Telefon Ejratäl 14
Plats för 35 gäster

Några interiörer från de trivsamma konvalescenthemmen, som drives av de lungsjukas organisationer

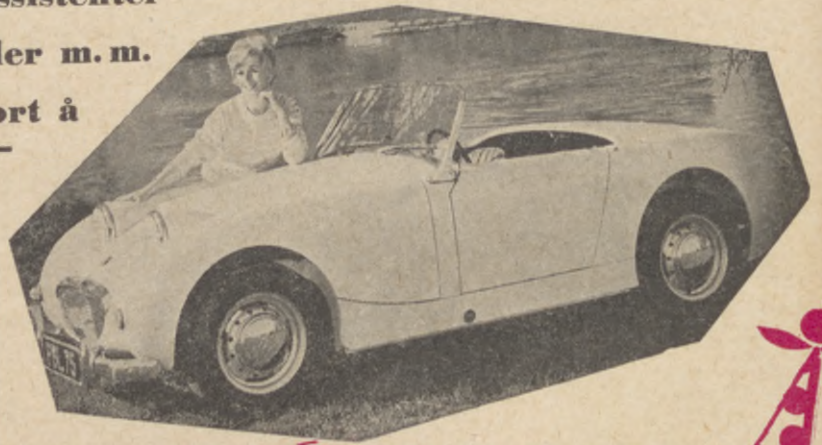
Förfrågan om konvalescentvård

göres av sanatoriepatient hos sanatoriets kurator och för den som ej vistas på sanatorium hos dispensären eller genom De Lungsjukas Riksförbunds lokalföreningar

**CHANSAN
VINN**

- 1 Austin A 55
- 1 Austin Healey Sprite
- 3 Austin A 35
- 5 TV med FM-radio Luxor
- 10 TV bordsmod. AGA
- Hushållsassistent
- Monarpeder m.m.
- Presentkort å
lägst 10:—

**DE LUNGSJUKAS
RIKSFÖRBUNDS
RIKSLOTTERI 1959**

med över 4.500 vinster

Härmed beställes

..... st. lotter à 2:— att sändas mot postförskott + porto, eller

..... st. lotter à 2:— att sändas varje månad fr. o.m. april t.o.m. juni 1959 mot postförskott + porto, samt dragningslista à 25 öre, som sändes omedelbart efter dragningen.

Namn: .....

Adress: .....

Var god texta!
Sänd ej pengar med denna rekv. STATUS 4/59

Frankeras
med
20-öres
frimärke

DLR-lotteriet

Box 4149

STOCKHOLM 4

10 lotter i samma sändning — dragningslista gratis
20 lotter i samma sändning — dessutom portofritt
Rekvirera nu! Teckna månadsabonnemang!